

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΤΟΣ Ε' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1956 | ΑΡΙΘ. 13

" ΠΝΕΥΜΑΤΙ ΠΕΡΙΠΑΤΕΙΤΕ,,

(Γαλ. ε', 16)

Ὁ σημαντικώτερος ἀγών, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισεν ἡ παγκόσμιος Ἱστορία, εἶναι ὁ ἀγὼν μεταξὺ σαρκὸς καὶ πνεύματος. Δὲν εἶναι ἀγὼν προσωρινός, πὸν διεξάγεται ἀπὸ ὀλίγους μόνον ἀνθρώπους. Εἶναι ἀγὼν διαρκῆς, συνεχῆς καὶ ἀδιάλειπτος. Εἶναι ὁ μόνος ἀληθῶς παγκόσμιος καὶ πανανθρώπινος πόλεμος. Τελεῖται μέσα εἰς τὰ ἐνδότερα βάθη κάθε ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐκπεσόντος Ἀδάμ καὶ θὰ τελεῖται μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. «Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκεινται ἀλλήλοις» (Γαλ. ε', 17).

Εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν δὲν δυνάμεθα νὰ τηρήσωμεν στάσιν οὐδετερότητος. Ἐν δίλημμα προβάλλει πάντοτε ἐνώπιόν μας ἐπιτακτικὸν καὶ ἀδυσώπητον καὶ ἀπαιτεῖ ἄμεσον ἀπάντησιν καὶ ἐκλογὴν. Ἡ θὰ εἴπωμεν «ναί» εἰς τὸν ἀγῶνα ἢ θὰ εἴπωμεν «ὄχι»! Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὸ πνεῦμά μας θὰ κερδίζῃ τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα τὰ προπύργια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐνεδρεύει ἡ ἁμαρτία. Ἐτσι μέσα εἰς τοὺς ὀρίζοντας τῆς ψυχῆς μας θὰ ἀνατέλλουν καὶ θὰ ἀναλάμπουν φῶτα, τὸ ἐν φαιεώτερον τοῦ ἄλλου, μέχρις ὅτου σκορπίσουν ὀριστικῶς τὰ σκότη τοῦ κακοῦ. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ πνεῦμά μας ἀντιθέτως θὰ ὑποδουλωθῇ εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν ὕλικὴν πραγματικότητα, πὸν εἶναι ἀπεξενωμένη ἀπὸ κάθε πνευματικὴν ἰκμάδα καὶ πνοήν.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ δίλημμα αὐτὸ δὲν εἶναι ἔργον τῆς Νοήσεως. Δὲν εἶναι προῖόν τῶν τυχόν θεωρητικῶν γνώσεών μας. Δὲν εἶναι καρπὸς τῆς τυχόν σοφίας μας. Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ εἶναι κυρίως ἀπόφασις τῆς θελήσεώς μας. Εἶναι πράξις καὶ ζωὴ. Εἶναι βίωμα. Εἶναι, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος, «περπάτημα» («πνεύματι περιπατεῖτε»), εἶναι «τέλεισις» («καὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε») (Γαλ. ε', 16).

Εἰς τὸν σπουδαιότατον αὐτὸν ἀγῶνα ἢ συμμαχία, πὸν θὰ ἀποβῇ δι' ἡμᾶς ἔνδοξος καὶ δὲν θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς κατασχόνην, δὲν

είναι ἡ συμμαχία μετὰ τὴν σάρκα (Πρβλ. Γαλ. ε', 19-21). Εἶναι ἡ συμμαχία μετὰ τὸ Πνεῦμα: «Πνεύματι περιπατεῖτε». Ἐὰν ἡ προτροπὴ αὐτῆ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δι' ἕνα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι Χριστιανός, δι' ἕνα λ.χ. πανθειστήν, θὰ ἦτο πολὺ κενὴ καὶ ἀόριστος, δι' ἕνα ὁμῶς Χριστιανὸν ἔχει πολὺ συγκεκριμένον περιεχόμενον.

Ἡ ἀνωτέρα πνευματικὴ φύσις μας πρέπει νὰ διατελῇ καὶ νὰ ἀνακαινίζεται συνεχῶς ὑπὸ τὴν διαρκῆ ὄθησιν καὶ ἔμπνευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔτσι, διὰ νὰ περιπατῶμεν «ἐν Πνεύματι», πρέπει τὸ πνεῦμά μας νὰ εὐρίσκεται εἰς ἄμεσον καὶ στενὴν ἐπαφὴν πρὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν Ἀγαθὸν Παράκλητον, πρὸς τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, πού ὁ Ἰησοῦς ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ στέλλῃ εἰς τὰς ψυχὰς μας πρὸς ἁγιασμόν.

Ὅτι δὲ τελεσιουργεῖται μέσα εἰς τὰ ἄδυστα μιᾶς ψυχῆς, πού περιπατεῖ ἐν Πνεύματι, εἶναι τόσον ἄρρητον καὶ ἀνέκφραστον, ὥστε δὲν χωρεῖ εἰς τὰ περιορισμένα πλαίσια τῶν συνήθων φραστικῶν τρόπων καὶ μεθόδων.

Μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ ψυχὴ δέχεται καὶ ἀντανακλᾷ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου. Μεταμορφώνεται εἰς τὴν ἰδίαν εἰκόνα πρὸς Αὐτὸν καὶ προσοδεύει ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν (Β' Κορ. γ', 18).

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἡ σφραγίς, μετὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς ἀποθέτει εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν εἰκόνα τῆς θείας Του φύσεως καὶ αγιότητος. «Ἐσφραγίσθητε — λέγει ὁ Παῦλος — Πνεύματι ἁγίῳ» (Ἐφ. α', 14). Τὸ σφράγισμα προϋποθέτει στενὴν ἐπαφὴν μεταξὺ σφραγίδος καὶ σφραγιζομένου καὶ ὄχι ἀπλῶς ἐνέργειαν ἀπὸ μακρᾶν. Ἐὰν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Παύλου ἡ σφραγίς ἐτίθετο ἐπάνω εἰς ἐπιφάνειαν κηροῦ, τότε ἐννοοῦμεν, ὅτι ἡ ἐπαφὴ αὐτῆ φθάνει μέχρι πλήρους συνταντίσεως.

Ἡ ἁγία δὲ παρουσία τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν ψυχὴν μας διαρκεῖ τόσον, ὅσον ἡμεῖς θὰ θελήσωμεν. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν κατασκηρῶνει μέσα μας ὡς ἕνας περαστικὸς Ξένος καὶ Διαβάτης, πού μόνον ὀλίγον χρόνον μένει καὶ ὕστερα ἀπομακρύνεται. Ὁ ὑψηλὸς καὶ οὐράνιος αὐτὸς Ἐπισκέπτης θέλει αἰωνίως νὰ κατοικῇ μέσα εἰς τὰ στήθη μας. Τότε μόνον φεύγει, ὅταν ἡμεῖς τὸν διώξωμεν, συμμαχοῦντες μετὰ τὴν σάρκα.

Ἀληθῶς! Πῶς νὰ μὴ θαυμάση κανεὶς τὸ μεγαλεῖον τῆς Χάριτος, τῆς ὁποίας μεσίτης καὶ δημιουργὸς τυγχάνει ὁ Ἰησοῦς Χριστός; Εἰσάγει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας ἕνα τόσον οὐράνιον, τόσον γλυκὴν καὶ τόσον θεῖον Ἐπισκέπτην! Τὶ ὠραιότερον καὶ εὐτυχέστερον δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ αὐτό; Ὁ Ζακχαῖος ἐσκίρτησεν ἀπὸ

μακαριότητα, διότι δι' ὀλίγον χρόνον ἐφιλοξένησεν εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἀνθρωπίνην Του μορφήν. Ὡ! Πόσον περισσότερον πρέπει ἡμεῖς νὰ αισθανώμεθα ἀγαλλίασιν, ἀφοῦ δυνάμεθα νὰ ὑποδεχθῶμεν καὶ νὰ ἔχωμεν διαρκῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μὲ ὄλην Του τὴν θείαν αἴγλην καὶ μεγαλειότητα, ὄχι εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἀλλ' εἰς αὐτὰ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας!

Καὶ δὲν ἔρχεται μέσα μας τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς ἕνας φορτικός Φιλοξενούμενος. Μαζί του κομίζει πλούσια δῶρα καὶ οὐράνιον θησαυρόν. Μὲ τὴν θερμότητα καὶ θαλπωρὴν τοῦ φωτός Του καὶ μὲ τὴν γλυκεῖαν δρόσον τῶν ρείθρων τῆς Χάριτός Του, δημιουργεῖ μέσα μας μίαν παραδείσιον καὶ ἐδεμικὴν ἀτμόσφαιραν καὶ μίαν διαρκῆ αἰγλήν. Μέσα εἰς αὐτὴν γονιμοποιοῦνται καὶ ἐκκολάπτονται ὅλα τὰ εὐγενῆ καὶ θεῖα σπέρματα τῆς ψυχῆς μας. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μορφοποιεῖ τὸ ἀκανόνιστον χάος τῶν ἀντιθέσεων καὶ δυσαρμονιῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου εἰς θαυμασίαν καὶ εἰρηρικὴν ἐνότητα. Ὡς δραστικὴ καὶ παντοδύναμος ζωτικὴ δύναμις παράγει τοὺς πλέον εὐχύμους καὶ εὐγενέστους καρπούς.

Τί σημασίαν ἔχει, ἂν πολλάκις κυλάῃ τὸ δάκρυ μας εἰς τὴν κοιλάδα αὐτὴν τοῦ κλαυθμῶνος; Τί σημασίαν ἔχει, ἂν συχνὰ ῥέῃ τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν καρδίαν μας, καθὼς μαχόμεθα ἐναντίον τῶν ἀπαιτήσεων τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ «ἐτέρου νόμου, τοῦ ὄντος ἐν τοῖς μέλεσί» μας; Τὸ αἷμα καὶ τὸ δάκρυ αὐτὸ μὲ τὴν μεταπλαστικὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετουσιοῦται εἰς δραστικὸν καὶ ζωτικὸν λίπασμα, μὲ τὸ ὁποῖον οἱ καρποὶ αὐτοὶ γίνονται ἀκόμη ὠραιότεροι, ἀκόμη γλυκύτεροι, ἀκόμη εὐγενεστώτεροι.

Ὁ Παῦλος λέγει ὠραιότατα: «Ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε', 22-23). Ὁ στίχος αὐτὸς εἶναι ἀπαράμιλλον διαμάντι. Κάτι παρόμοιον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν παγκόσμιον λυτρωτικὴν καὶ σωτηριολογικὴν φιλολογίαν. Ὅλα τὰ μακάρια βιώματα τῶν ἐκλεκτῶν φυσιογνωμιῶν, ποῦ ἐγνώρισεν ἡ Ἱστορία· ὅ,τι ὑπέροχον ἐνοστάλησεν ἢ ἀνθρωπότης καὶ ἔφαλαν οἱ μεγάλοι ποιηταὶ εἰς τὰς ἐμπνεύσεις των· ὅ,τι ὠραματίσθησαν οἱ κορυφαῖοι προφῆται εἰς τὰς ὑπερόχους συλλήψεις τῆς θεοπνεύστου διανοίας των· ἢ πληρωσις ὅλων τῶν ἰδανικῶν αἰτημάτων καὶ εὐγενῶν ἀπαιτήσεων καὶ ἐφέσεων τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου — πάντα τὰ ἀγαθὰ ταῦτα συμπεριλαμβάνονται καὶ συμποσοῦνται εἰς τὴν χρυσὴν ἀλυσίδα τῶν ἐννέα αὐτῶν χαρίτων καὶ δωρεῶν τοῦ Πνεύματος. Καὶ μόνον τὸ ἄκουσμα τῶν λέξεων αὐτῶν ἀσκεῖ ὑποβλητικὴν γοητείαν εἰς τὴν ψυχὴν μας καὶ συντελεῖ εἰς τὸ νὰ διαισθανθῶμεν ὄχι μόνον

τὴν οὐρανίαν ὠραιότητα τῶν καρπῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολύ-
τιμον γεῦσιν καὶ τὸ ἐξαισίον ἄρωμά των.

Ὡς ἐπισφράγισις δὲ τῶν δωρεῶν τοῦ Πνεύματος ἔρχεται ἡ
συνειδήσις τῆς Υἱοθεσίας, πὸν εἶναι ὁ ἀρραβὼν καὶ τὸ ἐχέγγυον
τῆς αἰωνίας κληρονομίας τοῦ Θεοῦ: «Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ
ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε Πνεῦμα δουλείας
πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε Πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν
ἄββᾶ ὁ Πατήρ. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ Πνεύματι ἡ-
μῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρο-
νόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ» (Ῥωμ. η', 14-17).

Ἐὰν ἡ ἀνθρωπότης σήμερον ὑποφέρει, τοῦτο ὀφείλεται εἰς
τὸ ὅτι ἠκολούθησε τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς καὶ ἠγνόησε τὴν ζωὴν
τοῦ Πνεύματος. Δι' αὐτό, οἱ ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται νὰ παί-
ξουν ῥόλον εὐαγγελιστοῦ μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν, πρέπει νὰ φέρουν
εἰς αὐτὴν τὸ μῆνυμα τῆς εὐτυχίας, πὸν δωρίζει ἡ ζωὴ τοῦ Πνεύ-
ματος. Ἀλλὰ διὰ νὰ κηρύξουν οἱ ἱερεῖς ἀξίως τὴν ἀλήθειαν αὐτήν,
πρέπει καὶ μέσα εἰς τὴν ἰδικὴν των ψυχὴν νὰ πάλλουν καὶ νὰ δονοῦν-
ται ἀνάλογοι χορδαί. Ἄν δὲν αἰσθάνωνται αὐτοὶ πρωτίστως τὴν
αὔραν καὶ τὸ φῶς τοῦ Πνεύματος, πῶς θὰ μεταλαμπαδεύσουν εἰς
τοὺς ἄλλους τὸ φῶς τῆς λυτρώσεως; Δι' αὐτό ἄς ἀφήσουν τὸ Πνεῦ-
μα τοῦ Θεοῦ νὰ καρποφορήσῃ πρῶτον εἰς τὰς καρδίας των. Ἄς
φροντίσουν νὰ καταστήσουν τὰ μέλη των ναοὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος. Ἄς ἀποφύγουν πάση θυσίᾳ τὸν κίνδυνον, μήπως «τοῖς
ἄλλοις κηρύξαντες, αὐτοὶ ἀδόκιμοι γένωνται». Εἶναι φοβερὸν οἱ
λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου νὰ ζοῦν τὸ δρᾶμα τῆς ὑποκρισίας, τῆς
ἀσυνεπειᾶς καὶ τῆς ἀνειλικρινείας. Ἀντιθέτως δὲν θὰ ὑπάρχη με-
γαλυτέρα εὐτυχία δι' αὐτοὺς ἀπὸ τὸ νὰ ζοῦν ἐν Πνεύματι καὶ νὰ
δύνανται νὰ ψάλλουν πρὸς ὄλους τοὺς κουρασμένους ὁδοιπόρους
τοῦ κόσμου τὸ αἰώνιον καὶ χαροποιὸν ἄσμα τῆς ὠραίας καὶ γλυ-
κειᾶς ζωῆς τοῦ Πνεύματος. Θ.

«Πολλῶ μᾶλλον πεινῶντας τρέφετε, καὶ διψῶσι παρέχετε ποτόν,
γυμνοῖς ἔνδυμα, τοὺς νοσοῦντας ἐπισκέπτεσθε, τοῖς ἐν φυλακαῖς ἐπιφανό-
μενοι, ὡς δύνασθε, βοηθεῖτε, τοὺς ξένους μετὰ πάσης προθυμίας εἰς τοὺς
ἑαυτῶν οἴκους λαμβάνετε».
(Κλήμης ὁ Ρώμης)

Σταυρὸς ἐπήγνυτο καὶ εἰδωλολατρία κατεστρέφετο. Σταυρὸς ἠγείρετο
καὶ διαβολικὴ δυναστεία κατεδικάζετο. Σταυρὸς ὑψοῦτο καὶ Ἰουδαίων ὁ
τύφος πρὸς πτώσιν μεθίστατο. Ἴνα μάθωμεν, ὅτι μὴ ξύλον ἀπλῶς τὸ το-
σοῦτων θανάτων παραίτιον, ἀλλὰ Χριστὸς ὁ τὸ ξύλον πρὸς νίκην χρησά-
μενος.
(Μ. Ἀθανάσιος)

Ο ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

Κάθε άνθρωπος έχει τὸν ἰδιαιτερον χαρακτήρα του. Σκέπτεται, συναισθάνεται, ἐπιθυμῆ καὶ ἐνεργεῖ μὲ ἰδιαιτερον καὶ ξεχωριστὸν τρόπον. Δι' αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι χωρίζονται εἰς διαφόρους ψυχολογικοὺς τύπους καὶ χαρακτήρας.

Ἄλλοι ἄνθρωποι εἶναι ἐνδοστρεφεῖς, στρέφονται δηλαδὴ διαρκῶς πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν τῶν κόσμον καὶ ἐφαρμόζουν τὴν ἀρχὴν («ἐνδον βλέπε»). Αὐτοὶ διέπονται ἀπὸ τὸν ὑποκειμενικὸν παράγοντα καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν ἐξωτερικὴν πραγματικότητα. Ἄλλοι ἄνθρωποι εἶναι ἐξωστρεφεῖς, στρέφονται δηλαδὴ διαρκῶς πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, παρασύρονται ἀπὸ τὸ περιβάλλον καὶ ἀπορροφῶνται τελείως ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας τῆς ζωῆς. Αὐτοὶ ποτὲ δὲν διάγουν βίον ἐσωτερικόν. Παραμελοῦν τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας, καὶ μάλιστα ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Ἴπποκράτης καὶ κατόπιν ὁ Γαληνός, διέκρινον τέσσαρας τύπους χαρακτήρος, δηλαδὴ τὸν χολερικόν, τὸν μελαγχολικόν, τὸν αἱματώδη καὶ τὸν φλεγματικόν. Χολερικός εἶναι ὁ χαρακτήρ, ὁ ὁποῖος παρουσιάζει μεγάλην ἐνέργειαν, σταθερότητα βουλήσεως καὶ διαρκῆ τάσιν πρὸς τὴν δρᾶσιν. Μελαγχολικός εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔχει ἔντονον καὶ σταθερὰν συναισθηματικὴν ζωὴν. Αὐτὸς δὲν ἔχει μεγάλην αἰσιοδοξίαν εἰς τὴν ζωὴν του. Οἱ αἱματώδης ἔχει ἐπίσης πλούσιον συναισθηματικὸν κόσμον, ἀλλ' ἔχει ἀσθενῆ βούλησιν, εἶναι ἀσταθῆς καὶ εὐμετάβολος. Ὁ φλεγματικός εἶναι παρουσιάζει ἀπάθειαν καὶ εἶναι ἀπηλλαγμένος ἀπὸ μεγάλας ψυχικὰς συγκινήσεις.

Ποῖος εἶναι ὁ τελειότερος χαρακτήρ; Ἀσφαλῶς εἶναι ἐκεῖνος, πού εἶναι σύνθετος καὶ συγκεντρώνει κατὰ τρόπον ἄρμονικὸν τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ γνωρίσματα ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρων ψυχολογικῶν τύπων. Ὁ χαρακτήρ αὐτὸς δύναται νὰ δημιουργηθῆ κατὰ τρόπον θαυμάσιον μέσα εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀτμόσφαιραν. Ὁ Χριστιανισμὸς βεβαίως δὲν παραγνωρίζει τὴν ἀτομικότητα τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἀπαιτεῖ ἐνιαῖον ἐξωτερικῶς χαρακτήρα, οὔτε ἰσοπεδῶνει ὡς ὀδοστρωτῆρ τὰς ποικίλας ἀτομικὰς διαφορὰς. «Ὡσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ διάνοιαι τῶν ἀνθρώπων» (Παροιμ. κζ', 19).

Ἄλλ' ἂν ὁ Χριστιανισμὸς δὲν καταργῆ τὴν ἀτομικότητα τῶν ἀνθρώπων, ὅμως βοηθεῖ, διὰ νὰ ἐξυψωθῆ αὐτὴ καὶ διὰ νὰ γίνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον σύνθετος, ἄρμονικὴ καὶ ὠλοκληρωμένη. Ὁ Χριστιανὸς κατὰ τὰς ὥρας τῆς θρησκευτικῆς περισυλλογῆς, τῆς αὐτοσυγκεντρώσεως, τῆς αὐτοκριτικῆς, τῆς αὐτοεξετά-

σεως παρουσιάζεται κατ' ἐξοχήν ὡς ἐνδοστρεφής. Συγχρόνως καὶ παραλλήλως ὅμως μὲ τὰς κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις τῶν θρησκευτικῶν του βιωμάτων, μὲ τὴν συμμετοχὴν του εἰς τὰς ὁμαδικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, καὶ μὲ τὴν ἐξάσκησιν τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης, ἐμφανίζεται κατ' ἐξοχήν ὡς ἐξωστρεφής. Ὁ πραγματικὸς Χριστιανὸς συνθέτει εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ «χολερικὰ» στοιχεῖα, ἀφοῦ ἀγωνίζεται διὰ τὴν τελειότητα, καὶ «μελαγχολικὰ», ἐφ' ὅσον δὲν ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὰ ἐγκόσμια καὶ ἐπίγεια, καὶ «αιματώδη», διότι ἔχει πλούσιον συναισθηματικὸν κόσμον, καὶ «φλεγματικὰ», ἐφ' ὅσον παρουσιάζει ὑπομονὴν καὶ ἐλπιδοφόρον ἀντιμετώπισιν τῶν ἀντιξοοτήτων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Ἔτσι ὁ καλὸς Χριστιανὸς εἶναι ἄριστος χαρακτήρ καὶ ὑγιὲς ψυχολογικὸς τύπος ἀνθρώπου. Τὰ καλὰ στοιχεῖα τῶν διαφόρων χαρακτήρων ἐνώνονται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του εἰς μίαν ὀργανικὴν σύνθεσιν καὶ ἀδιάσπαστον ἐνότητα.

Ἄλλ' ἀν κάθε Χριστιανὸς πρέπει νὰ ἔχη ἁρμονίαν χαρακτήρος καὶ νὰ μὴ εἶναι μονόπλευρος ἄνθρωπος, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ συμβαίῃ αὐτὸ εἰς τὸν Λειτουργὸν τοῦ Ὑψίστου καὶ εἰς τὸν Ποιμένα τῶν ψυχῶν. Ὁ χαρακτήρ τοῦ ἱερέως ἔχει τεραστίαν σημασίαν διὰ τὸ ἔργον του. Δὲν πρέπει νὰ εἶναι μονομερής. Πρέπει νὰ ἀποβάλλῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὰς σκιεράς πλευράς τῶν διαφόρων ψυχολογικῶν χαρακτήρων καὶ νὰ συνθέτῃ εἰς μίαν καρποφόρον ἐνότητα τὰ φωτεινὰ σημεῖα αὐτῶν.

Ὁ ἱερεύς, ποὺ ἔχει ἐκ φύσεως ἐνδοστρεφῆ χαρακτήρα, θὰ δύναται νὰ ἀνανεώῃ τὴν πνευματικὴν του ζωὴν μὲ τὴν συνεχῆ καλλιέργειαν τοῦ ἐσωτερικοῦ του, ἀλλὰ θὰ κινδυνεύῃ νὰ μὴ δίδῃ προσοχὴν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν πνευματικῶν τέκνων του. Ἐνῶ εὐκολώτερον θὰ ἀσχολῆται μὲ τὴν θεωρητικὴν διδασκαλίαν, θὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος ἐξ ἄλλου νὰ γίνῃ ἀκοινωνήτος καὶ ν' ἀποφεύγῃ τὴν κοινωνικὴν ἐργασίαν καὶ τὴν πρακτικὴν ἱεραποστολικὴν δράσιν μέσα εἰς τὴν ἐνορίαν. Ἀντιθέτως ὁ ἐξωστρεφὴς ἱερεύς εἶναι κατάλληλος διὰ μίαν τοιαύτην ἐργασίαν καὶ δράσιν, ἀλλὰ κινδυνεύει νὰ ἐργάζεται χωρὶς σύστημα καὶ πρόγραμμα, καὶ χωρὶς πνευματικότητα, διότι ἀκριβῶς δὲν θὰ ἔχη τὴν ἀπαιτουμένην αὐτοσυγκέντρωσιν, αὐτοκριτικὴν καὶ ἐσωτερικὴν ζωὴν. Ὡστε ὁ ἐνδοστρεφὴς πρέπει νὰ ἐφοδιάζεται μὲ ἐξωστρεφεῖς ιδιότητες καὶ ὁ ἐξωστρεφὴς πρέπει νὰ πλουτίζῃ τὸν χαρακτήρα του μὲ στοιχεῖα ἐνδοστρεφείας.

Ὁ ἱερεύς, ποὺ ἔχει αἰματώδη χαρακτήρα, ἔχει πολλὰ προσόντα διὰ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον. Δύναται νὰ πλησιάσῃ εὐκόλως τοὺς ἐνορίτας του, νὰ συζητῇ μαζί τους καὶ νὰ τοὺς θέτῃ ἐρωτή-

ματα διὰ τὴν ἐσωτερικὴν τοὺς κατάστασιν. Εἶναι ἀνοικτόκαρδος καὶ δὲν ἔχει ἐπιφυλάξεις. Κατανοεῖ κάθε τι ὠραῖον καὶ ἀγαθόν. Κερδίζει εὐκόλως τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν πασχόντων. Διηγεῖται πολλὰς ἐποικοδομητικὰς λεπτομερείας ἀπὸ τὴν ἰδικήν του ζωὴν καὶ εἶναι εὐχάριστος.

Ἄλλ' ὁ κληρικός, ποὺ ἔχει τοιοῦτον χαρακτῆρα, πρέπει νὰ προσέξῃ καὶ ὠρισμένους κινδύνους, ποὺ διατρέχει. Κινδυνεύει νὰ γίνεταί κουραστικός μετὰ τὴν πολυλογίαν, νὰ λησμονῇ τὴν κυρίαν ἀποστολήν του καὶ νὰ σπαταλᾷ τὴν ζωτικότητά του εἰς δευτερευούσας καὶ ἐπιφανειακὰς συζητήσεις. Πολλάκις δὲν ἔχει τὴν ἀπειτουμένην εὐγένειαν καὶ «τάκτι». Εἶναι δυνατόν νὰ κρίνῃ τοὺς ἄλλους πολὺ ἐπιπολαιῶς καὶ κατὰ τρόπον ὑπεραισιόδοξον. Συχνὰ τοῦ λείπει ἡ πλήρης ἐχεμύθεια. "Ὅσον ταχέως κερδίζει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἄλλων, τόσον ἐπίσης ταχέως δύναται νὰ τὴν χάσῃ.

Καὶ τὰ χολερικὰ στοιχεῖα εἶναι πολὺ χρήσιμα διὰ τὸν ποιμένα τῶν ψυχῶν. Ὁ ἱερεὺς, ποὺ ἔχει αὐτά, ἔχει ἐπιβολὴν ἐπὶ τῶν ψυχῶν. Δύναται νὰ ἀφυπνίσῃ τὴν θέλησιν τῶν ἄλλων καὶ νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς ὄχι μόνον μετὰ συμβουλὰς, ἀλλὰ καὶ ἐμπράκτως. Ὅταν εἶναι ἀνάγκη, χρησιμοποιεῖ ὅλας του τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τὰ πνευματικὰ τέκνα του ἀπὸ τοὺς ποικίλους σκοπέλους ἢ ὑφάλους τῆς ζωῆς.

Ἄλλ' ὁ κληρικός μετὰ τὸν χολερικὸν χαρακτῆρα δύναται νὰ διαπράξῃ καὶ πολλὰ σφάλματα. Εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ χρησιμοποίησῃ σκληροὺς λόγους καὶ νὰ πληγώσῃ τοὺς ἄλλους. Θυμῶνει, ὅταν οἱ ἄλλοι δὲν δέχονται τὰς γνώμας του. Ζητεῖ βιαίως νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἀπόψεις του. Ἄσκει ψυχολογικὴν βίαν ἐπάνω εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἄλλων. Καὶ ὅταν οἱ ἐνορεῖται του δὲν ἐλκύονται ταχέως ἀπὸ τὰ κηρύγματά του, τότε αὐτὸς γίνεται ἀνυπόμονος. Ἡ αὐστηρότης του δύναται νὰ ἀπομακρύνῃ πολλοὺς ἀπὸ αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

Καὶ ὁ ποιμὴν μετὰ τὸν φλεγματικὸν χαρακτῆρα δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον. Δύναται νὰ ἔχῃ ὑπομονήν, νὰ ἐρευνᾷ ἀμερολήπτως τὴν κατάστασιν τῶν πιστῶν καὶ νὰ κρίνῃ ἀπροκαταλήπτως. Μετὰ τὴν γαλήνην καὶ τὴν πραότητά του ἡμπορεῖ νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς πάσχοντας ἀληθινὰς καὶ οὐσιαστικὰς ὑπηρεσίας.

Κατὰ τᾶλλα ὁ ἐντονος φλεγματικὸς χαρακτῆρ εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἱερέως. Ὅταν ἡ ψυχὴ του κυριαρχῆται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὰ φλεγματικὰ στοιχεῖα, τότε δὲν δύναται νὰ κατανοῇ τὰς ἀνάγκας τῶν ἐνοριτῶν καὶ νὰ μεταφέρεται εἰς τὴν κατάστασιν των. Δὲν ἡμπορεῖ νὰ χαίρῃ μετὰ χαϊρόντων καὶ νὰ κλαίῃ μετὰ κλαιόντων (Ῥωμ. ιβ', 15). Δὲν ἔχει τὴν ἀγάπην ἐκείνην,

πού ἀσχολεῖται λεπτομερῶς μὲ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων. Δὲν τολμᾷ νὰ προτρέπη καὶ νὰ συμβουλευῆ κατὰ τρόπον ἔντονον. εἶναι ἐπιεικῆς καὶ δὲν ἀγωνίζεται οὔτε ἀγωνιᾷ διὰ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τοῦ ποιμνίου του.

Μεγίστην σημασίαν διὰ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον ἔχει ὁ μελαγχολικὸς χαρακτήρ. Ὁ ἱερεὺς μὲ τὸν μελαγχολικὸν χαρακτήρα δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' εἰσδύει εἰς τὸ βάθος τῶν. Ἐχει γνῶσιν τῶν προβλημάτων τοῦ ποιμνίου του. Χαίρει μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίει μετὰ κλαιόντων. Ἀντιμετωπίζει τὰ ζητήματα μὲ ἀπόλυτον εὐσυνειδησίαν. εἶναι ἐπιεικῆς καὶ συγκαταβατικὸς, ὅταν εἰς ἔνορτίης του πίπτῃ ἐκ νέου εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Αἰσθάνεται συμπάθειαν δι' αὐτὸν καὶ δύναται νὰ περιμένῃ τὴν ἐπιστροφὴν του.

Ἄλλὰ καὶ ὁ ποιμὴν μὲ τὸν μελαγχολικὸν χαρακτήρα ἔχει ἡ ἀντιμετωπίσῃ ποικίλους κινδύνους. Ἐχει δειλίαν καὶ δύναται νὰ χάνῃ πολυτίμους εὐκαιρίας, χωρὶς νὰ ἀπευθύνῃ λόγους ἀφυπνιστικοὺς εἰς ἐκείνους, μὲ τοὺς ὁποίους ἔρχεται εἰς ἐπαφήν. Ἐπειδὴ φοβεῖται μήπως τοὺς θίξῃ ἢ τοὺς πληγώσῃ εἶναι ἐπιφυλακτικὸς. Χάνει εὐκόλως τὸ θάρρος του καὶ ἀπογοητεύεται, ὅταν τὸ ποιμνιὸν του δὲν προοδεύῃ πνευματικῶς. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον εἶναι συχνὰ ἄθυμος.

Ἀπὸ αὐτὰ, πού ἐλέχθησαν ἀνωτέρω, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ φωτισμένος ἱερεὺς πρέπει νὰ ἀγρυπνῇ ἐπάνω εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ χαρακτήρος του. Πρέπει νὰ ἀποβάλλῃ τὰ ἐλαττώματά του καὶ νὰ ἐφοδιάζεται καθημερινῶς μὲ νέας δυνάμεις διὰ τὸ δύσκολον ἔργον του. Πρέπει, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ὁ χαρακτήρ του νὰ ἀποβάλλῃ τὴν μονομέρειάν του καὶ νὰ γίνεται ὅσον τὸ δυνατόν συνθετώτερος, ἀρτιώτερος καὶ ἁρμονικώτερος. Κατ' ἐξοχὴν ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ εἶναι ὠλοκληρωμένη χριστιανικὴ προσωπικότης.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, δ. Θ.

Καθηγητῆς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

«Μακάριοι οἱ προοδοιοπορήσαντες πρεσβύτεροι, οἵτινες ἔγκαρπον καὶ τελείαν ἔσχον τὴν ἀνάλυσιν».

«Οἱ πράγματά τινα μετ' ἀλλήλων ἔχοντες, ἐπὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πρεσβυτέρων κρινέσθωσαν, καὶ τὸ καλὸν νοοῦντες συμβιβαζέσθωσαν».

«Εἰ δὲ κρινέσθαι θέλουσιν οἱ ἀδελφοὶ περὶ ὧν ἀδικοῦνται, ἐπὶ τῶν πρεσβυτέρων συμβιβαζέσθωσαν· τὸν δὲ συμβιβασμὸν οἱ πρεσβύτεροι τῷ ἐπισκόπῳ προσαναφερέτωσαν».

Κλήμης ὁ Πρῶτος

Ο ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟΣ ΙΕΡΕΥΣ

ΜΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΕΡΕΥΝΑ

(ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ)

Σπουδαιότατο και άξιο μεγάλης προσοχής ήταν και είναι και σήμερα στην Ελλάδα το ζήτημα του καλού ιερέως. Ένός ιερέως σωστού και υποδειγματικού. Γιατί ο ιερεύς των πόλεων και των χωριών, ο εφημέριος, έχει μεγάλη επίδραση στην κοινωνία, όχι μονάχα για τη θερμή και άγνή διατήρηση του θρησκευτικού αίσθηματος, αλλά και για την γενική διαπαιδαγώγηση του χριστιανικού κοινού. Σ' αυτά δέν υπάρχει αντίρρηση. Πώς όμως πρέπει να είναι ο καλός ιερωμένος, ο άμεμπτος εφημέριος, ο υποδειγματικός ιερεύς; Τοῦτο εἶν' ἕνα ζήτημα πού πολλές φορές έχει ανακινήθῃ.

Κι' ένθυμούμεθα τώρα μιὰ παλαιὰ έρευνα, πού εἶχεν ένεργηθῃ πάνω στό τόσο ένδιαφέρον αυτό θέμα. Εἶχε γίνει στό δισεβδομαδιαῖο περιοδικό «Ελλάς» πρὶν ἀπό 43 χρόνια. Τὰ λαϊκά περιοδικὰ τῆς μεγάλης κυκλοφορίας ἐκεῖνα τὰ χρόνια δέν εἶχαν πάρει τόν σημερινό κατήφορο. Δέν έξυπηρετοῦσαν τὰ κακὰ γούστα τοῦ ἀμόρφωτου κοινού. Μὰ προσπαθοῦσαν νὰ διδάξουν κάτι ωφέλιμο καὶ χρήσιμο στό μεγάλο κοινό μας.

Ἔτσι στό φύλλο τῆς 19 Σεπτεμβρίου 1913 τοῦ περιοδικοῦ «Ελλάς» άνοιξεν ἡ έρευνα κ' ἡ συζήτηση γιά τὸ ζήτημα τοῦ καλοῦ, τοῦ υποδειγματικοῦ Ἑλληνοσ ιερέως. Κάποιος άπλός άναγνώστης τοῦ περιοδικοῦ ἀπό τὴν Ἄρτα εἶχε γράψει κι' ετόνιζε τὴν μεγάλη κοινωνική σημασία τοῦ ζητήματος. Μαζί έπρότεινε, νὰ συζητηθῇ τὸ θέμα στίς στήλες τοῦ περιοδικοῦ. Ἡμουν τότε άρχισυντάκτης στό περιοδικό ἐκεῖνο, συλλογίστηκα τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος καὶ δέχτηκα νὰ γίνῃ ἡ έρευνα. Ἐβαλα λοιπὸν τὸ έρώτημα πρὸς τοὺς άναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ ἔτσι:

—«Π ὡς πρέπει νὰ εἶναι ὁ καλὸς ιερεύς; Δ η λ α δ ῆ τί προσόντα καὶ τί χαρακτηριστῆρα πρέπει νὰ ἔχη;»

Κι' ἐδηλώσαμε πὼς εἶναι δεκτὲς άπαντήσεις. Μὰ πρέπει νά ναι πολὺ σαφεῖς καὶ πολὺ σύντομες.

Πραγματικά άρχισαν σὲ λίγες ἡμέρες νάρχωνται άφθονες άπαντήσεις, πὼς ἐδημοσιεύοντο τμηματικά, ὀλίγες σὲ κάθε φύλλο. Σὲ 14 φύλλα τῆς «Ελλάδος» ἐδημοσιεύθηκαν τέτοιες, δηλαδή ἀπό τίς 6 Ὀκτωβρίου ἕως τίς 24 Νοεμβρίου 1913. Συνολικά ἔχουν τυπωθῆ ἔκεί 75 άπαντήσεις, πὼς προέρχονται ἀπὸ μορφωμένους άναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ.

Ἐὰς ἰδοῦμε τῶρα μὲ γενικῆς ματιῆς τί περιέχουν αὐτὲς οἱ ἀπαντήσεις.

Ἀρχίζουμε ἀπὸ τὰ ἠθικὰ προσόντα τοῦ ἱερέως, ὅπως τὰ ζητοῦν αὐτοὶ ποὺ ἔλαβαν μέρος στὴν ἔρευνα. Σταχυολογοῦμε λοιπὸν τὰ προσόντα αὐτὰ μέσα ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις:

«Ὁ καλὸς ἱερεὺς πρέπει νὰ πιστεύῃ σταθερὰ καὶ νὰ ξέρῃ καλὰ τὸ γιὰτί πιστεύει. —Νὰ εἶναι ἐνάρετος κ' εὐσεβής. —Νὰ εἶναι ἠθικὸ ὑπόδειγμα. —Ν' ἀντιλαμβάνεται τὸ ἀξίωμα τοῦ καὶ τὶς εὐθύνες του. —Νὰ διάγῃ καθαρὸν βίον. —Νὰ μὴ εἶναι ὑπερήφανος. —Νὰ ἐκτελῇ ὅλας τὰς θείας ἐντολὰς ὑποδειγματικῶς. —Νὰ εἶναι πρότυπον ἀρετῆς, τιμιότητος καὶ καλοκαγαθίας. —Νὰ τὸν διακρίνῃ ταπεινοφροσύνη, εὐσέβεια καὶ ἀπόλυτος ἠθικότης. —«Μιμηταὶ μου γίνεσθε, καθὼς ἀγάψω Χριστοῦ», ὡς λέγει ὁ Παῦλος. —Νὰ ἔχῃ «εὐσέβεια ἀλώβητον ὡς πῦρ ἄσβεστον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ». —Νὰ εἶναι τέλειος τύπος ἐναρέτου ἀνδρός».

Κάποιοι ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ ἀπάντησαν θυμίζει ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει γιὰ τὸν κληρικόν: «Δεῖ οὖν αὐτὸν εἶναι ἀνεπίληπτον, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον.»

Ὅχι ὀλίγα λοιπὸν ἠθικὰ προσόντα ζητεῖ τὸ ἐλληνικὸν κοινὸν ἀπὸ τὸν ἱερέα του. Καὶ πλάϊ σ' αὐτά, ψυχικὰ προσόντα ἀκοίμητα ζητεῖ τὴν πίστιν ἀμείωτον, καλωσύνην καὶ ταπεινοφροσύνην.

*

Κι' ἐρχόμεθα κατόπιν στὰ διανοητικὰ προσόντα ἐνὸς ὑποδειγματικοῦ ἱερέως.

Οἱ περισσότεροι ζητοῦν μὲ δυὸ λέξεις νὰ εἶναι «τελείως πεπαιδευμένος». Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ λεπτομερέστερες ἀπαντήσεις:

«Ὁ καλὸς ἱερεὺς νὰ ἔχῃ μὸρφωσιν φθάνουσαν εἰς τὸ ἔπακρον, διὰ νὰ διδάσκῃ, νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ συζητῇ. —Νὰ γνωρίζῃ τελείως τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν. —Νὰ ἔχῃ μὸρφωσιν ἀρίστην, διὰ νὰ κηρύσσει τακτικὰ κάθε Κυριακὴν τὸν θεῖον λόγον. —Νὰ ἔχῃ ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις, διὰ νὰ συζητῇ μὲ πάντα μορφωμένον, ὑποστηρίζων τὴν ὀρθόδοξον πίστιν. —Νὰ ἔχῃ λαμπρὰ θεμέλια παιδείας, διὰ νὰ δύναται νὰ παιδαγωγῇ τὴν κοινωνίαν. —Νὰ ἔχῃ πλήρη εἰδικὴν μὸρφωσιν, διὰ νὰ ἐκτελῇ ὅπως πρέπει τελείως ὅλας τὰς ἱεροτελεστίας. —Νὰ ἔχῃ βάσεις τοιαύτας, ὥστε διὰ κηρύγματος, ὄχι πομπῶδους, ἀλλ' ἀπλοῦ καὶ διδακτικοῦ, νὰ προάγῃ τὴν ἠθικὴν τοῦ λαοῦ. —Νὰ γνωρίζῃ καὶ ξένας γλώσσας ἀκόμη διὰ νὰ τελειοποιῇ τὴν μὸρφωσίν του».

Ειδικώτερα γὰ τὴν μόρφωση τῶν ἱερέων, ἄλλοι ζητοῦν ὅπως αὐτοὶ εἶναι ὄλοι τοῦλάχιστον τελειόφοιτοῦ τοῦ Γυμνασίου καὶ ἄλλοι πιστεύουσι, ὅτι πρέπει οἱ ἱερεῖς γενικὰ νὰ διδάσκωνται σὲ εἰδικὰς σχολὰς πρὶν ἀρχίσουν τὸ ἔργον των.

*

Σχετικὰ μὲ τὴν κοινωνικὴ ἐμφάνιση τοῦ ἱερέως καὶ γὰρ τῆ θέση του μέσα στὸ κοινωνικὸ σύνολο ἐκφράζεται πλῆθος γνώμες. Μερικὲς μάλιστα συγκρούονται μεταξύ τους. "Οἱ οἱ ὅσοι ἀπαντοῦν εἶναι σύμφωνα ὅτι οἱ ἐφημέριοι πρέπει νὰ εἶναι νυμφευμένοι καὶ οἰκογενειάρχαι. Μὰ διαιροῦνται στὸ ζήτημα ἂν πρέπει νὰ συχνάζη ὁ ἱερεὺς σὲ πολυσύχναστα κέντρα. "Ἄλλοι ζητοῦν νὰ μὴ φοιτᾷ σὲ κέντρα διασκέδασης. "Ἄλλοι νὰ μὴ συχνάζη οὔτε σὲ καφενεῖα καὶ σὲ ζαχαροπλαστεῖα. Μὰ ἀντίθετα ἄλλοι τονίζουν ὅτι πρέπει νὰ συχνάζη σὲ καφενεῖα καὶ σὲ ζαχαροπλαστεῖα καὶ νὰ εἶναι κοινωνικὸς καὶ πρόθυμος συζητητῆς σὲ κοινωνικὰ θέματα.

'Ἄλλ' ἄς σταχυολογήσουμε μερικὲς ἀπὸ τίς ἄφθονες γνώμες γὰρ τὴν κοινωνικὴ ἐμφάνιση τοῦ ἱερέως:

«Νὰ ἔχη κοσμικὴν ἐμφάνισιν καὶ καλὴν συμπεριφορὰν. —Νὰ εἶναι νυμφευμένος καὶ σὲ ἡλικίαν ὀλίγο περασμένος. —Νὰ εἶναι φιλομειδῆς καὶ εὐπροσήγορος. —Νὰ συμπάσχη μετὰ τῶν πασχόντων καὶ νὰ πονῆ μετὰ πονούντων. —Νὰ εἶναι πνευματικὸς πατήρ καὶ πολῦτιμος σύμβουλος ὄλων τῶν οἰκογενειῶν τῆς ἐνορίας του. —Νὰ εἶναι εὐπαρουσίαστος καὶ γλωσσομαθῆς. —Νὰ ἔχη ἀμεμπτον παρελθὸν καὶ πρὸ τῆς ἱερωσύνης. —Νὰ ἐξετιμᾶτο πολὺ καὶ ὡς λαϊκὸς πρὶν γίνῃ ἱερεὺς. —Νὰ μὴ συζητῆ ποτὲ περὶ πολιτικῶν. —Νὰ ἐνδύεται καθαρότατα. —Νὰ εἶναι καλὸς κί' ἐνθουσιώδης πατριώτης. —Νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς καὶ νὰ παρέχη πνευματικὴν καὶ ὕλικὴν συνδρομὴν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην πτωχοῦς, ἀρρώστους, ὀρφανὰ κλπ. —Ν' ἀποφεύγη τὰς διασκέδασεις καὶ τὴν οἰνοποσίαν. —Νὰ εἶναι προσηγῆς τοῖς πᾶσι, νουθετῶν καὶ διαπαιδαγωγῶν τοὺς πάντας ὡς φιλόστοργος πατήρ. —Νὰ εἶναι ἐλεήμων ἐν κρυπτῶ πρὸς τοὺς πτωχοῦς. —Νὰ εἶναι ἐχέμυθος, ὑπομονετικὸς καὶ λιτότατος εἰς τὴν ζωὴν του.»

Κάποιος σημειώνει καὶ χωρίον τοῦ Χρυσοστόμου ἀπὸ τὸν «Περὶ ἱερωσύνης» Γ' λόγον του: «Νηφάλιον εἶναι δεῖ τὸν ἱερέα καὶ διορατικόν».

Διαφωνία στὶς ἀπαντήσεις ὑπάρχει, ὄχι μονάχα σχετικὰ μὲ τὰ πολυσύχναστα κέντρα, ἀλλὰ καὶ σχετικὰ μὲ τὸ κάπνισμα. "Ἄλλοι θέλουσι ὁ ἱερεὺς νὰ μὴ καπνίζη καὶ ἄλλοι τονίζουν: «ἄς καπνίζη, καθότι οὐδεμία ἠθικὴ βλάβη προκύπτει ἐκ τούτου».

Γνωμες ἀκόμη ρίχνονται καὶ γιὰ τὴν ἡλικίαν τῶν ἱερέων. Ἄλλοι ζητοῦν νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ ὁ ἱερεὺς τὸ 80ὸν ἔτος καὶ ἄλλοι νὰ διατελῇ ἱερεὺς μέχρι μόνον τοῦ 60οῦ. Διαφωνία ὑπάρχει καὶ στὸ χρόνο τῆς εἰσόδου στὸ ἱερατικὸ ἀξίωμα. Ἄλλοι ζητοῦν νὰ γίνωνται ἱερεῖς μετὰ τὸ 40ὸν ἔτος των, ἄλλοι μετὰ τὸ 35ον καὶ ἄλλοι ἀπὸ τοῦ 30οῦ.

Ἄλλὰ καὶ μερικὰ φυσικὰ προσόντα θεωροῦν πολλοὶ ὡς ἀπαραίτητα στὸν ἱερέα. Ζητοῦν νὰ ἔχῃ εὐφυΐαν καὶ εὐγλωττίαν, νὰ εἶναι καλλίφωνος καὶ ἐπιβλητικῆς ἐμφανίσεως.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς λαβόντας μέρος στὴν ἔρευνα συγκεφαλαιώνει τὰ προσόντα τοῦ ἱερέως πολὺ λογικά, μὰ σὲ ἀτεχνους καὶ ἀφελεῖς στίχους, ἔτσι:

«Νὰ εἶναι ὁ ἱερεὺς θεοσεβής,
ἐγγράμματος δὲ ἀρκετά.
Νὰ εἶναι ἀφιλοκερδῆς
καὶ νὰ γνωρίζῃ μουσικά.
Νὰ εἶναι γέρος σεβαστός.
Πάντοτε νὰ διδάσκη
καὶ νὰ μὴ κάθεται ἀργός.
Ἐλπίδα καὶ παρηγοριά νὰ δίδῃ σ' ὅποιον πάσχει.
Νὰ εἶναι τὸ παράδειγμα αὐτὸς στὴν κοινωνία.
Ν' ἀπέχη ἀπὸ διασκεδάσεις κι' ἀπὸ τὰ καφενεῖα.»

Τέλος ἕνας ἀπαντᾷ ξερὰ κι' ἐπιγραμματικά:

«Ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τελείως τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἱερεὺς».

*

Μὲ τὴν γοργὴν αὐτὴν ἀνασκόπηση τῶν ἀπαντήσεων τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἔρευνας, βλέπουμε τι ζητεῖ ὁ λαὸς ἀπὸ τὸν ἱερέα του. Βλέπουμε πῶς οἱ ἐνορίτες, οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ θέλουν τὸν ἱερέα των. Ἔτσι τὸν ἤθελαν καὶ πρὶν ἀπὸ 43 χρόνια. Ἔτσι τὸν θέλουν βέβαια καὶ σήμερα.

Ὡστόσο ὁ ὑποδειγματικὸς ἑλληνορθόδοξος ἱερεὺς πιστεύουμε πῶς πρέπει νὰ εἶναι κάτι πρὸς πολὺ, κάτι ἀκόμη ἀνώτερο ἀπὸ ὅπως ὁ λαὸς τὸν θέλει. Γιατί ὁ ἱερεὺς δὲν ὑπηρετεῖ μόνον τοὺς Χριστιανούς. Ὑπηρετεῖ κυρίως τὸν Θεόν. Καὶ φωτίζεται ἀπὸ θείας ὁδηγίας. Κι' ἔχει ζωντανὸν παράδειγμα τὸν Χριστόν.

ΦΩΤΟΣ ΠΙΟΦΥΛΛΗΣ

Ο ΧΕΙΡΑΣΠΑΣΜΟΣ

Κατ' ἀρχὴν οἱ διάκονοι, ὡς καὶ οἱ Χριστιανοί, ἀσπάζονται τὴν χεῖρα τοῦ ἱερέως· εἰς δὲ τὰς συνιερουργίας ὁ ἀσπασμὸς τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως ἐκ μέρους τοῦ διακόνου εἶναι καθιερωμένος εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις, σημειούμενος ἐνδεικτικῶς εἰς μερικὰς περιπτώσεις, κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι:

α) "Ὅταν ζητῆ εὐλογίαν διὰ τὴν ἐκφωνήσῃ τὸ «εὐλόγησον Δέσποτα» κατὰ τὴν λειτουργίαν.

β) "Ὅταν παραλαμβάνῃ τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον διὰ τὴν εἴσοδον καὶ ὅταν προβάλλῃ αὐτὸ ἔξω εἰς τὸν ἱερέα, διὰ τὴν εὐλογήσῃ τὴν εἴσοδον.

γ) "Ὅταν παραλαμβάνῃ τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον, διὰ τὴν ἀναγνώσῃ αὐτὸ μετὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ ὅταν ἐπανερχόμενος παραδίδῃ αὐτὸ εἰς τὸν ἱερέα.

δ) "Ὅταν κατὰ τὰ ἅγια παραλαμβάνῃ τὸ δισκάριον, διὰ τὴν ἐξέλθῃ μετὰ τοῦ ἱερέως εἰς τὰ ἅγια κ.τ.λ.

Τὰς περιπτώσεις τοῦ χειρασπασμοῦ θεωροῦμεν τυπικῶς βασικὰς. Τί γίνεται ὅμως ἐν τῇ πράξει; Παραβάσεις τακτικαὶ ἐκ διαφόρων λόγων. Ἡ μετριωτέρα πασῶν εἶναι ἡ ἐξ ἀγνοίας. Διὰ τὸν ἱερέα ὅμως τὸν μὴ καθοδηγοῦντα καὶ μὴ διδάσκοντα τὸν νέον καὶ ἀγνοοῦντα διάκονον, ἀλλὰ σιωπῶντα μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐπ' ἄπειρον, εἶναι παράβασις ἐπηυξημένη καὶ ἀξιόποινος. Καὶ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον πολλοὺς διακόνους, οἱ ὁποῖοι ἐξ ἀφελοῦς καὶ ἀξιεπαίνου ταπεινοφροσύνης, ἀποπειρῶνται νὰ ἀσπασθοῦν τὴν χεῖρα τοῦ ἱερέως, ὁ τελευταῖος ἀπὸ ὑπερβάλλοντα δῆθεν πολιτισμὸν καὶ ἐπίπλαστον εὐγένειαν καὶ ἐπίδειξιν γνώσεως τοῦ λεγομένου σήμερον καλοῦ τρόπου τοῦ φέρεσθαι, τὸν θωπεύει εἰς τὴν κεφαλὴν μετὰ ἐπιεικοῦς μειδιάματος, οὕτω δὲ ἔχει καταστήσει δημιουργὸς μιᾶς σανφασονικῆς ἀκαταστασίας εἰς βάρος τῆς ἐπιβεβλημένης ἐκφράσεως ταπεινοφροσύνης καὶ πειθαρχίας. Ἀποθρασύνονται δὲ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀρκετοί, ὅποτε δὲν ἔχομεν ἀγνοίαν, ἀλλὰ ἀσυδοσίαν εἰς τὸν φύσει ὑπάρχοντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐγωῖσμόν. Π α ρ α δ ε ἶ γ μ α τ α:

Πρῶτον. Πρὸ ἐτῶν διάκονός μου ἔλεγεν εἰς ἐμέ: Σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ φιλῶ τὸ χεῖρι σου μόνον ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ, ὅχι δὲ ἔξω, ἵνα μὴ με βλέπῃ ὁ κόσμος καὶ αἰσθάνωμαι μείωσιν. Ἐγὼ τότε εἶπον εἰς αὐτόν. Σοῦ ἐπιτρέπω νὰ μὴ φιλῆς τὸ χεῖρι μου ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ, ἀλλ' ἔξω ὀρισμένως πρέπει νὰ τὸ φιλῆς. Ἐκτοτε δὲ μετὰ διδασκαλίαν ἦτο τακτικὸς.

Δεύτερον. Ἄλλος διάκονος ξένος, ἐλθὼν εἰς τὸν Ναόν μου ὡς συνοδὸς ἀρχιερέως μέλλοντος νὰ χοροστατήσῃ καὶ μετασχῶν τῆς

Θείας Λειτουργίας, καθ' ὃ ἀπουσιάζοντος τοῦ ἡμετέρου διακόνου, ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς εἰσόδου, μοῦ ἐζήτησε τὸ 'Ι. Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἔδωκα εἰς αὐτὸν ἀνύποπτος. Τὸ παρέλαβε, χωρὶς νὰ ἀσπασθῇ τὴν χειρά μου καὶ ἐξεκίνησεν ἀμέσως πρὸς τὰ ἔξω. Τὸν ἐσταμάτησα καὶ τοῦ εἶπον νὰ μοῦ φιλήσῃ τὸ χέρι. Ἀπήντησεν, ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ φιλῇ τὰ χέρια ἱερέων. Τοῦ εἶπον νὰ ἐξέλθῃ μόνος διὰ τὴν εἴσοδον, ἐγὼ δὲ δὲν θὰ ἐξέλθω, Καὶ ὅταν ἐπέισθη, ὅτι θὰ ἐπραγματοποιοῦν τὴν ἀπόφασίν μου, ἐστράφη καὶ μοῦ ἐφίλησε τὸ χέρι.

Τὴν ὑπαρξίν παρομοίων κρουσμάτων ἐβεβαίωσαν εἰς ἐμέ καὶ ἄλλοι συνάδελφοι, οἱ ὅποιοι ὅμως τὰ παρέβλεπον, διότι ἐφοβοῦντο μήπως ἐξαγριωθῇ ὁ διάκονός των, ἢ δυσαρεστηθῇ, ἐνῶ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἰδική μου πεῖρα εἶναι ἀντίθετος. Ἐὰν ἐξαίρεση τις μονάδας μεμονωμένας, πάντες οἱ λοιποὶ ἰδικοὶ μου ἢ ξένοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνα συστάσεις, καὶ τὰς ἐδέχθησαν καὶ μὲ ἠυχαρίστησαν.

Ἐν παράδειγμα:

Εἷς διάκονός μου, δυσαρεστηθεὶς διὰ μίαν παρατήρησίν μου, ἐνεδύθη τὰ διακονικά του εἰς προσεχῆ κηδεῖαν χωρὶς νὰ ζητήσῃ εὐλογία. Δὲν εἶπον τίποτε· ἀλλὰ μετὰ μίαν ἐπανάληψιν ἐν κηδεῖα πάλιν, παρουσιάσθη εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ εἰς γλῶσσαν καθαρῶς πνευματικὴν ἐξέθηκα εἰς αὐτὸν τὰ γεγονότα καὶ ἐζήτησα τὸ σταμάτημα τῆς ἀναρχικῆς ἀταξίας. Μὲ ἠρώτησεν ἀμέσως. «Ποίαν ποινὴν θέλεις νὰ ἐπιβάλω;». Τοῦ ἀπήντησα: «Οὐδεμίαν, Μακαριώτατε! Ἐπιθυμῶ μόνον νὰ καλέσῃτε τὸν Διάκονον καὶ εἰς ὅλως πνευματικὸν τόνον ἀφοῦ εἶπητε εἰς αὐτόν, ὅτι αὐτὸ ποῦ διαπράττει εἶναι ἄτακτον ἐκκλησιαστικῶς — πειθαρχικῶς, νὰ συστήσητε εἰς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐμέ κατ' ἰδίαν, νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ ἐπαναλάβῃ τὴν παραμικρὰν ἀταξίαν, καὶ νὰ μὲ παρακαλέσῃ νὰ ἀναφέρω ἐγὼ εἰς τὴν Μακαριότητά Σας, ὅτι ἐξετέλεσε τὴν ἐντολήν Σας, καὶ ὅτι ἐτακτοποιήθη». Προσῆλθεν εἰς ἐμέ, ἐγονυπέτησε καὶ ἐζήτησε συγγνώμην μετὰ συντριβῆς καὶ δακρύων, ὑποσχέθη ὅτι οὐδέποτε εἰς τὴν ζωὴν του καὶ οὐδαμοῦ θὰ διαπράξῃ ἀταξίαν καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ ἀναφέρω εἰς τὸν Μακαριώτατον, ὅτι ἐτακτοποιήθη.

Τὸν ἐσῆκωσα, τὸν ἠσπάσθη, τὸν ἔβαλα νὰ καθήσῃ καὶ εἶπον εἰς αὐτόν: «Δέχομαι τὴν μετάνοιάν σου, βλέπω τὴν εἰλικρινῆ συντριβὴν σου καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ τηρήσῃς τὴν ὑπόσχεσίν σου ἐπὶ βίου. Δι' αὐτὸ καὶ σὲ συγχωρῶ ἀπὸ καρδίας καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ θεωρῆς εἰς τὸ ἐξῆς πραγματικὸν φίλον καὶ ἀδελφόν, καὶ νὰ πευθύνεσαι εἰς ἐμέ μετὰ παρρησίας φιλικῆς — ἀδελφικῆς». Ἐξέλαυσεν ἀρκετὰ καὶ μοῦ εἶπε. «Γνωρίζω, ὅτι ἡ ἐνέργειά σας ἦτο

ἐπιβεβλημένη καὶ ἔγινεν ὄχι μόνον πρὸς ἰδικήν μου ὠφέλειαν, ἀλλὰ γενικῶς ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κῦρος. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε μόνον νὰ σᾶς πῶ, ὅτι ἐὰν μοῦ ἐδίδατε ἐντὸς τοῦ Ναοῦ καὶ ἐνώπιον τοῦ κόσμου δύο χαστούκια, δὲν θὰ συνετριβόμην τόσον, ὅσον συνετριβὴν μὲ τὴν πνευματικὴν σας ἐνέργειαν καὶ θὰ τὸ προετίμων τοῦλάχιστον ψυχολογικῶς. Ἄλλ' ὁμολογῶ, ὅτι αὐτό, πού ἐκάματε ἦτο τὸ ὀρθόν. Σᾶς εὐχαριστῶ ἀπείρως».

Ἰπῆρξεν ἐφεξῆς τακτικώτατος, καὶ ἀποχωρήσας μετὰ δύο ἔτη μοῦ ἔγραφεν εὐγνωμόνως πάντοτε καὶ ἐνθουσιωδῶς.

Ἄλλο. Ἄρκετοὶ ἄλλωστε καὶ ἄλλοι διάκονοι, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπέδειξα φιλικῶς ἀταξίας ἢ καθυστερήσεις, μοῦ ἐξέφρασαν εὐχαριστίας καὶ τὸ παράπονον, ὅτι ὁ ἱερεὺς των δὲν λέγει εἰς αὐτοὺς τίποτε.

Ἄλλο. Ἄλλοι πάλιν, ὅταν λαμβάνουν τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον παρὰ τῆς χειρὸς τοῦ Ἱερέως καὶ τὸ Ἅγιον Δισκάριον διὰ τὰ ἅγια ἢ τὸ Ἅγιον Ποτήριον, αἰσθανόμενοι ἔσωθεν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀσπασθοῦν κατὰ τι, ἀσπάζονται ἀφελέστατα τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον ἢ τὸ Ἅγιον Ποτήριον ἢ τὸ Δισκάριον ἀντὶ τῆς χειρὸς τοῦ Ἱερέως, ἢ ὅποια τοὺς εὐλογεῖ.

† Μητροπολίτης πρώην Νευροκοπίου
ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΝΗΣΤΕΥΟΥΝ ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Φαίνεται ὅτι τὴν νηστείαν ἤσκουν ἀρκετὰ καθ' ὅλας τὰς ἐποχάς, πρὸ παντὸς κατὰ τοὺς καιροὺς μεγάλων θλίψεων ἢ ἐπικειμένων συμφορῶν. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι οἱ παλαιοὶ πατριάρχαι ὡς γενάρχαι ἐνήστευον, ἀν καὶ δὲν ἀναφέρονται ρητὰ παραδείγματα πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωϋσέως.

Ἦτο κατὰ τὸ διάστημα τῶν 40 ἡμερῶν τῆς νηστείας ὅτε ὁ Θεὸς ὠμίλησε πρὸς τὸν Μωϋσέα, ἐμπιστευθεὶς εἰς αὐτὸν τοὺς νόμους δυνάμει τῶν ὁποίων θὰ ἐκυβερνᾷτο ὁ λαὸς Του (Ἐξοδ. 34, 28). Ὁ Ἰωῆς, κατὰ τὰς ἐπικειμένας ἡμέρας τῆς καταστροφῆς τῆς Νινευῆ, τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἐκήρυξε νηστείαν πλήρη, τριῶν ἡμερῶν.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (2, 37) ἀναφέρει ὅτι ἡ προφῆτις Ἄννα ὑπηρετήσῃ τὸν Κύριον (νύκτα καὶ ἡμέραν ἐν νηστείαις καὶ προσευχαῖς.) Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (4, 2) λέγει ὅτι ὁ Ἰησοῦς (ἐφέρθη ὑπὸ τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ἔρημον διὰ νὰ πειρασθῇ ὑπὸ τοῦ διαβόλου) καὶ ὅτι, προτοῦ πειρασθῆ, «ἐνήστευσεν ἡμέρας

τεσσαράκοντα και νύκτας τεσσαράκοντα.» Δὲν μᾶς λέγεται τί ἀκριβῶς ἔκαμνεν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὰς τεσσαράκοντα ἐκεῖνας ἡμέρας, ἀλλὰ ὑπονοοῦμεν, ὅτι ὑπῆρχε στενωπάτη ἐπικοινωνία μεταξὺ Πατρὸς και Υἱοῦ και ὅτι ἡ «χαρὰ» εἶχε τεθῆ τότε πρὸ Αὐτοῦ ὅτι θὰ «ὑπέφερε σταυρόν» (Ἐβρ. 12,2).

Εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ὁρους ὁμίλιαν Του ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶπεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦς και ἀποστόλους Του νὰ μὴ νηστεύουν. Ἀπεναντίας, εἶπεν: «Ὅταν νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταί» (Ματθ. 6,16). Ὁ Ἰησοῦς ἤθελε τὴν νηστείαν τῶν μαθητῶν Του και τὰς προσευχὰς των, νὰ εὐαρεστοῦν τὸν Θεὸν και ὄχι νὰ κάμνουν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τὴν Παραβολὴν ἐξ ἄλλου τοῦ Φαρισαίου και τοῦ Τελώνου, ὁ Φαρισαῖος δὲν κατεδικάσθη διότι ἐνήστευε και ἀπεδεκάτωνεν, ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτοϊκανοποίησιν του τὴν ψευδῆ, διὰ τὴν ἐπίδειξιν του τὴν κούφην και διότι εἶχε κατακρίνει τὸν Τελώνην.

Ὁ Ἰησοῦς ἐχρησιμοποίησε τὴν λέξιν «νήστεις» προκειμένου περὶ τῶν πέντε χιλιάδων. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶχον φέρει τοὺς χλωροὺς των, τοὺς τυφλοὺς των, τοὺς κωφοὺς των διὰ νὰ θεραπευθοῦν. Τὸ ἐνδιαφέρον των διὰ τὸν Ἰησοῦν και τὴν ἰσχὺν Του εἶχεν ἀποβῆ ὑπέρτατον και ἡ ἀνάγκη των διὰ σωματικὴν τροφήν δευτερευόν. Ἦξευραν μόνον ὅτι κοντά Του, οἱ ἀσθενεῖς των εὕρισκον ἀνακούφισιν και «ἐδόξαζον τὸν Θεόν». Ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἱκανὸς νὰ προῖδη και νὰ ἐκπληρώσῃ κάθε των ἀνάγκην, ὅπως ἡμπορεῖ και σήμερον νὰ ἱκανοποιήσῃ και κάθε ἀνάγκην ἰδικὴν μας. Ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ πλῆθος ἐκεῖνο ἦτο ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας χωρὶς τροφήν. Καὶ «σπλαγχνισθεὶς αὐτό», εἶπε: «Δὲν θέλω νὰ ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις, μήποτε ἀποκάμωσι καθ' ὁδόν». Ὁ Ἰησοῦς εἶχε τελέσει τὸ θαῦμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἄρτων και τῶν ἰχθύων, προμηθεύσας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀρκετὴν τροφήν δι' αὐτοὺς ὅλους, ὥστε νὰ «φάγουν ὅλοι και νὰ χορτάσουν» (Ματθ. 15,35).

Ὁ Χριστὸς κατέδειξε τὴν στενὴν σχέσιν μεταξὺ νηστείας και προσευχῆς, ὅταν ἀπήντησεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους, οἱ ὅποιοι δὲν ἠμπόρουν νὰ θεραπεύσουν τὸν σεληνιαζόμενον και ἠρώτησαν Αὐτὸν τὸ διατί. Ἡ ἀπάντησις Του ἦτο: — «Τοῦτο τὸ γένος δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ δι' οὐδενὸς ἄλλου τρόπου, εἰμὴ διὰ προσευχῆς και νηστείας» (Μάρκ. 9,28).

Ἡ νηστεία φαίνεται ὅτι εἶχε παίξει μεγάλον ρόλον εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸ 27ον κεφάλαιον τῶν Πράξεων, διότι ἦτο κατὰ τὸ διάστημα πού ἐνήστευεν, ὅτε ἕνας «ἄγγελος τοῦ Θεοῦ» ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὸν κατὰ τὸν εἰς Ῥώμην πλοῦν του βεβαιώνων αὐτὸν ὅτι αὐτὸς και ὅλοι ὅσοι ἦσαν μαζί του θὰ ἐσώζοντο ἀπὸ τὴν τρικυμίαν. Βεβαίως ἡ νηστεία τῶν ἄλλων

ἐπὶ τοῦ πλοίου θὰ ἐπεβλήθη ἴσως ἀπὸ τὰ ἄμεσα καθήκοντα τὰ προελθόντα λόγῳ τῆς σφοδρᾶς τρικυμίας, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ νηστεία τοῦ Παύλου ἦτον ἐκουσία καὶ αὐτοπροαίρετος.

Ὁ Ἀπόστολος ὠμίλησε περὶ νηστείας ὡς μέσου προαγωγῆς αὐτοῦ ὡς «ὑπηρετοῦ Θεοῦ» εἰς τὴν Β' Κορ. 6,5 καὶ εἰς τὴν ἰδίαν (11,27) ἐπανελάβε: —(ἐν πείνῃ καὶ δίψῃ, ἐν νηστείαις πολλάκις), προσθέτων χωριστὰ τὴν νηστείαν ὡς ἐν μέρος τῆς πρὸς τὸν Κύριον ὑπηρεσίας του. Ἀλλαχοῦ ἀπαντᾷ εἰς ἐρώτησιν ἀπὸ Κορινθίους ἀδελφούς ἀναγράφων ψυχολογικώτατα τὰς γαμικὰς σχέσεις καὶ τονίζων τὰς εὐθύναις τῶν συζύγων πρὸς ἀλλήλους. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν γνώμην του, θὰ ἐδικαιολογοῦσε τὴν ἔλλειψιν τῆς «ὀφειλομένης εὐνοίας», τῆς σωματικῆς δηλ. ἐπαφῆς, θὰ ἦτο ἡ «ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν διὰ νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν νηστείαν καὶ εἰς τὴν προσευχὴν (Α' Κορ. 7,5).

Ἐπίσης βλέπομεν ὅτι ἀφοῦ μερικοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας εἶχον («νηστεύσει, τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶπε χωρίσατε εἰς ἐμὲ τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον διὰ τὸ ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον προσεκάλεσα αὐτούς») (Πράξ. 13,3). Εἶχον ἀποσταλῆ δλδ. μετὰ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν. Ὀλίγον περαιτέρω ὡσαύτως ἀναφέρεται ὅτι «κατὰ πᾶσαν Ἐκκλησίαν οἱ πρεσβύτεροι ἐχειροτονοῦντο κατόπιν προσευχῆς καὶ νηστείας» (Πράξ. 14,23).

Εἰς τὰς Πράξεις (10,30) ὁμοίως λαμβάνομεν γνώσιν τοῦ γνωστοῦ ἐπεισοδίου τοῦ Κορνηλίου, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο Ἰουδαῖος, οὔτε ἀπόστολος, ἀλλὰ ἓνας «εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν», ἀξιωματικὸς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Ὁμιλῶν οὗτος πρὸς τὸν Πέτρον, εἶπε: «ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἤμην «νηστεύων μέχρι τῆς ὥρας ταύτης» καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν προσηυχόμεν ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἰδοὺ ἐστάθη ἐνώπιόν μου ἀνὴρ με ἐνδύματα λαμπρὰ λέγων: —Κορνήλιε εἰσηκούσθη ἡ προσευχή σου.»

Εἰς τὸ 58ον κεφ. τοῦ Ἑσαίου ῥητῶς ἐξ ἄλλου ἀναγράφεται ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θὰ λάβῃ βεβαίως ὑπ' ὄψιν νηστείαν, ἡ ὁποία ἔχει ἐγωϊστικὸν χαρακτῆρα. Ῥητῶς τονίζεται: —«Εἰ εἰς μάχας νηστεύετε, καὶ ὑπτετε πυγμαῖς ἀδελφόν, οὐ ταύτην νηστείαν, ἐξελεξάμην. Οὐδ' οὕτω καλέσετε νηστείαν ταύτην δεκτὴν. Οὐχὶ τοιαύτην νηστείαν θέλω, λέγει Κύριος, ἀλλὰ λύε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας.» Θὰ ἤθελε δ.λ.δ. ὁ Θεὸς νὰ βλέπῃ ἀληθινὴν μετάνοιαν, ταπεινώσιν, ἀγάπην εἰς τὰς καρδίας μας προτοῦ οἰαδῆποτε ὑπηρεσία μας, εἴτε νηστεία εἶναι αὕτη εἴτε προσευχή, εἴτε ἄλλη ἐξ-υπηρετήσις μας, γίνῃ ὑπ' Αὐτοῦ δεκτὴ.

Μερικὰς ἀκόμη σχέψεις συμπερασματικὰς θὰ ἔπρεπε νὰ προσθέσω εἰς τὰ ἀνωτέρω: —(Α) Ἡ νηστεία, καθ' ἑαυτήν, δὲν εἶναι

έντολή. β) Δέν εἶναι ἀνάγκη νά περιορισθῆ εἰς μίαν ὀρισμένην περίοδον 15 ἢ 40 ἢ 50 ἡμερῶν, ἀλλ' ἡμπορεῖ νά ἀσκηθῆ ὅποτε-δήποτε θελήσῃ κανεῖς νά πλησιάσῃ στενώτερα πρὸς τὸν Θεόν. γ) Πρέπει νά συνδέεται μὲ τὴν Θεῖαν Μετάληψιν. δ) Ἡ νηστεία φαίνεται ὅτι σημαίνει μᾶλλον ἀποχὴν πλήρη, εἰ δυνατόν, ἔστω καὶ δι' ὀλίγον χρόνον. ε) Ἡ σημερινὴ νηστεία μας πρέπει νά εἶναι καὶ ποσοτικὴ νά περιορίζωμεν δ.λ.δ. πολὺ τὴν τροφήν μας κατὰ τὰς τακτὰς ἡμέρας τῆς νηστείας καὶ ὄχι νά παραβαρύνωμεν τὸν στόμαχον ἀπὸ πολυτελεῖ νηστήσιμα φαγητά, διαφόρων εἰδῶν.

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΟΛΥΖΩ·Ι·ΔΗΣ
Ἐπίσκοπος Νύσσης

Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΟΞΗΣ

Ἰπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Τιμοθέου Παπουτσάκη ἐξεδόθη εἰς ἓνα ὥραϊον τόμον μία σειρά κηρυγμάτων εἰς τὰ Εὐαγγέλια τῶν Κυριακῶν ὀλοκλήρου τοῦ ἔτους ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Κοινωνία». Τὰ κηρύγματα αὐτὰ εἶναι ζωντανά, εὐληπτα καὶ ἀποπνεύου ἀληθῶς τὸ ἄρωμα τοῦ Χριστοῦ. Κατωτέρω παραθέτομεν εὐχαρίστως ἓν ἐξ αὐτῶν.

Ἡ ἅγια μας Ἐκκλησία ὅταν ἑορτάζῃ κανένα ἅγιον, ὁμοιάζει μὲ τὸν κηπουρόν, ποὺ μπαίνει μέσα εἰς τὸ ὥραϊον περιβόλι του, παίρνει ἓνα λουλουδί καὶ μᾶς τὸ φέρει διὰ νά ἴδωμεν τὴν ὡραιότητά του, νά θαυμάσωμεν τὸ χρῶμα του καὶ νά αἰσθανθῶμεν τὸ ἄρωμά του. Εἰς τὴν σημερινὴν ὁμῶς ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Πάντων δὲν μᾶς παρουσιάζει ἀπλῶς ἓνα ἄνθος ἢ δύο, ἀλλὰ ἀνοίγει διάπλατα τὰς θύρας τοῦ οὐρανοῦ πνευματικοῦ της κήπου, διὰ νά εὐρεθῶμεν εἰς τὸν ὀλάνθιστον παράδεισον τοῦ Θεοῦ καὶ νά συναστραφῶμεν μὲ ὅλους τοὺς Ἁγίους τῶν αἰώνων. Κυριακὴ μετὰ τὴν Πεντηκοστήν. Ἰδοὺ οἱ καρποὶ τῆς ἐπιφωιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὡς οὐράνιος βροχὴ εἰς τὴν ἔρημον γῆν μας ἐβλάστησε τὰ μυρίπνοα ἄνθη τοῦ παραδείσου, τὴν θεῖαν παρεμβολήν, τοὺς πολυφώτους ἀστέρας. Ἡ ἐκκλησία μας σήμερον ἀνασύρει τὸν ὀπαδοῦς τοῦ ἐσφαγμένου ἀρνίου, τὰ πρόβατα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ποιμνῆς τοῦ Χριστοῦ. Τὸ εὐαγγέλιον, ὁ ἀπόστολος, οἱ ὕμνοι καὶ τὰ τροπάρια τῆς ἑορτῆς, σαλπίζουν τὸ προσκλητήριον καὶ ἡμεῖς οἱ πιστοὶ τῆς γῆς, μὲ εὐλάβειαν πολλὴν θά ἴδωμεν νά παρελαύνη μπροστὰ εἰς τὴν σκέψιν μας καὶ εἰς τὴν ψυχὴν μας, ἡ στρατιὰ τῶν Ἁγίων καὶ τῶν Μαρτύρων, ἡ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν εἶναι ἐξαίσιον νά ἴδῃς νικητὴν, στεφαναμένον, ἠρωῖ-

κόν, ἔνδοξον, ὅποια συγκίνησις νὰ ἴδῃς στρατιὰν ὀλόκληρον ἡρώων νικητῶν! Δὲν εἶναι ἓνας ἢ δύο. Ἀναρίθμητοι χιλιάδες γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι, στεφανωμένοι τὴν δόξαν, τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν χαράν, ὡς ἀμοιβὴν ἀνταξίαν τῶν κόπων, τῶν θυσιῶν, τῶν ιδρώτων, τῶν αἱμάτων, τοῦ ἁγίου ἔργου των εἰς τὴν γῆν. Εἰς τὴν ἱεράν παρέλασιν εἶναι ὅλοι, ὅσοι ἐβάστασαν τὸν σταυρόν των καὶ ἠκολούθησαν τὸν ἀρχηγόν Ἰησοῦν εἰς τὸν αἱματοπότιστον δρόμον τοῦ Γολγοθᾶ. Εἶναι ὅσοι ἐτάχθησαν κάτω ἀπὸ τὴν σημαίαν τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔκαμαν τὴν μεγάλην ὁμολογίαν τῆς πίστεως μὲ ἀυταπάρνησιν καὶ ἡρωϊσμόν, ὑπερασπισταὶ τῆς ἀληθείας μέχρι θανάτου. Τὴν ἔνδοξον αὐτὴν στρατιὰν τῶν Ἁγίων ἐτίμησεν ὁ Κύριος. Ἐδόξασε τοὺς ἀγωνιστάς, ἐστεφάνωσε τοὺς ἥρωας, ἐβράβευσε τοὺς πραγματικοὺς ὀπαδοὺς του, ἐδέχθη εἰς τὴν αἰωνίαν του μακαριότητα τοὺς ἐργάτας τῆς ἀληθείας, τοὺς ἁγίους ὅλων τῶν αἰώνων. Σήμερον λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία μας ἔρχεται νὰ τιμήσῃ εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ τιμημένα τέκνα της.

Ἄς πλησιάσωμεν καὶ ἡμεῖς μὲ ἱεράς σκέψεις καὶ μὲ ἅγια συναισθήματα, νὰ θαυμάσωμεν τὸν ἡρωϊσμόν των, νὰ ὑμνήσωμεν τὸ ἔργον των, νὰ μιμηθῶμεν τὴν ἀρετὴν των, νὰ ζητήσωμεν τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν προστασίαν των καὶ νὰ πάρωμεν τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν δύναμιν νὰ προστεθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν δεδοξαμένον αὐτὸν στρατόν.

Ἀληθῶς, μεγάλη εἶναι ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν, θαυμαστὴ ἡ λαμπρότης των, ἐξαιρετικὴ ἡ παρρησία των, ἀνέκφραστη ἡ χαρὰ των, αἰωνία ἡ δόξα των. Ποῦ ὀφείλεται ἡ δόξα των αὐτῇ; Διατί τόσο τοὺς ἐτίμησεν ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦν οἱ πιστοὶ καὶ οἱ αἰῶνες παρέρχονται καὶ διασαλπίζουν μὲ εὐλάβειαν τὸ ὄνομά των;

Δύο εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἁγίας των ζωῆς. Πρῶτον, ζοῦν εἰλικρινῶς τὴν ἀληθινὴν πίστιν, καὶ δεύτερον, ὁμολογοῦν τὴν πίστιν των μὲ ἡρωϊσμόν καὶ ἀυταπάρνησιν μέχρι θανάτου.

Ὅποια ἀγιότης, πράγματι, εἰς τοὺς λόγους των, εἰς τὸ παράδειγμά των, εἰς κάθε ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς των. Ἀναγεννημένοι εἰς τὴν καρδίαν, φωτισμένοι εἰς τὸ πνεῦμα, ποθοῦν νὰ ζοῦν καὶ νὰ πεθάνουν διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. Ἡ ἀπέραντη ἀγάπη των περικλείει ἀκόμα καὶ τοὺς ἐχθροὺς των καὶ ἡ ψυχὴ των εὐρίσκειται πάντοτε εἰς τὴν φωτεινὴν ἀτμόσφαιραν τῆς καλωσύνης, τῆς ἀρετῆς, τῆς πραγματικῆς ἀγιότητος. Διαρκῶς καὶ περισσότερο προχωροῦν πρὸς τὴν τελειότητα. Ζοῦν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλά, ὡς ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ πολιτεύονται. Τὴν ἐσωτερικὴν των ἀγιότητα, τὴν λαμπρότητα τῆς ψυχῆς των ἔρχονται ἔπειτα νὰ τὴν ἐκδηλώσουν καὶ νὰ τὴν ἀπλώσουν παντοῦ εἰς τὸ περιβάλλον των, εἰς τοὺς ἰδι-

κούς των, εις τούς ὁμοεθνείς των, ἀλλὰ καὶ εις τούς εἰδωλολάτρας καὶ τούς ἐχθρούς ἀκόμη, καὶ τούς ἀπίστους.

Εἰς τὴν ἀγίαν των ψυχὴν βασιλεύει τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸν νόμον του. Τὸ πολυτιμότερον πρᾶγμα δι' αὐτοὺς εἶναι ἡ ἀρετὴ, τὸ προσφιλέστερον ἡ εὐσέβεια, τὸ γλυκύτερον ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Ὅλα τὰ ἄλλα ὑποχωροῦν. Αἱ ἁμαρτωλαὶ ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου παραμερίζονται, τὰ ἄτακτα σκιρτήματα τῆς σαρκὸς νεκρώνονται, αἱ κοσμικαὶ δόξαι καὶ τιμαὶ περιφρονοῦνται, τὰ μεγαλεῖα τῶν ἀξιωμάτων καὶ τοῦ πλοῦτου καταπατῶνται καὶ κάθε ἐγκόσμιον καὶ φθαρτὸν δὲν διαστρέφει τὴν ἀγίαν των καρδίαν. Τὰ πάντα χρησιμεύουν εἰς τούς ἀγίους, μόνον ὡς μέσα νὰ ζοῦν ἀγιώτερα, ὡς μέσα νὰ ἐξασκοῦν τὴν ἀγάπην καὶ νὰ πραγματοποιοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἀγιότητα τῆς ψυχῆς των, τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης των ἔρχονται ἔπειτα νὰ ἀπλώσουν παντοῦ, με πίστιν καὶ αὐταπάρνησιν, πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις, χωρὶς φόβον καὶ ὑποχώρησιν, πρὸς ὁμοεθνείς καὶ ξένους, ἰσχυροὺς καὶ ἀδυνάτους, σοφοὺς καὶ ἀσφοῦς.

Ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀρχίζει τὸ δευτερον χαρακτηριστικόν, τὸ δευτερον γνῶρισμα τῆς μεγαλειώδους ζωῆς τῶν ἀγίων. Εἶναι ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως των, με ἠρωϊσμὸν καὶ αὐταπάρνησιν. Δὲν εἶναι ἔτοιμοι νὰ θυσιάσουν μόνον τὰ ἀγαθὰ των καὶ ὅ,τι χαρίζει ὁ κόσμος, ἀλλ' εἶναι πρόθυμοι νὰ ἀντιμετωπίσουν καὶ νὰ ὑποστοῦν ὅλα τὰ δεινά, τὰς θλίψεις καὶ τὰ μαρτύρια, τὰ ὁποῖα ἐπεφυλάσσοντο εἰς ὅσους εἶχαν τὸ θάρρος νὰ ὁμολογήσουν τὴν πίστιν των καὶ νὰ ὑπακούσουν εἰς τὸν Χριστόν.

Οἱ Προφῆται ξεκινοῦν ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰῶνων καὶ ξεχύνονται πύρινοι διὰ νὰ ἀποστομώσουν τὴν εἰδωλολατρίαν, νὰ ὀδηγήσουν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐλέγξουν τούς ἀδίκους, νὰ παρηγορήσουν τούς πονεμένους, νὰ σταθοῦν εἰς τὸ πλευρὸν τῶν ἀδυνάτων, τῶν πτωχῶν, τῶν ὀρφανῶν. Ἐδιώχθησαν, ἐλιθοβολήθησαν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰ θηρία, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, ὑστεροῦμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ὡς τὸν τελευταῖον Προφῆτην τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος εἶναι ριγμένος χωρὶς κεφαλὴν εἰς τὸ κατώφλι τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἀκολουθοῦν οἱ Ἀπόστολοι, με τὸ ὑπέροχον ἱεραποστολικὸν ἔργον των, τὰ θαύματα καὶ τὴν διδασκαλίαν των, ἀλλὰ καὶ με τὰς θλίψεις καὶ τούς διωγμούς των, με τὰ βασανιστήρια καὶ τὸ μαρτυρικὸν τέλος των. Δὲν διστάζουν πρὸ τῶν ἀπειλῶν, δὲν ὑποχωροῦν πρὸ τῶν κινδύνων. Ὁμολογοῦν τὴν πίστιν των, σπεύρουν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ ἀποδεικνύονται τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

Οἱ Μάρτυρες με τὰ φρικτὰ βασανιστήρια, ἀπὸ τὰς κατακόμβας

ὡς τοὺς σταυρούς, τὰ ἀμφιθέατρα καὶ τοὺς κήπους τοῦ Νέρωνος, τὰς σφαγὰς καὶ τὸν θάνατον, ἤναψαν τὴν πυρκαϊὰν τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἔγιναν οἱ ἄσβεστοι πυρσοὶ τῆς ἀληθείας. Ποῖος ἔμπορεῖ νὰ περιγράψῃ τοὺς ἄθλους των, τὰ βασανιστήρια, τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ μαρτύριά των; Ἀμέτρητα πρόβατα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ σφαγεῖον τῆς πίστεως, ἀναρίθμητα θύματα εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀγίας ἀγάπης τοῦ Κυρίου. Ἀκολουθοῦν ὀλόκληροι στρατιᾶι ἀγίων, ποῦ, κι' ἂν δὲν εἶναι εἰς τὸ αἷμα βουτηγμένοι καὶ εἰς τὸ μαρτύριον, εἶναι ὅμως λουσμένοι εἰς τὸν ἰδρῶτα καὶ εἰς τὰ δάκρυα, εἰς τοὺς στεναγμούς, εἰς τὰς θυσίας, εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἴδετε τοὺς ἁγίους καὶ σοφοὺς ἱεράρχας, πόσον μοχθοῦν νὰ διδάξουν, νὰ βοηθήσουν, νὰ σώσουν τὰς ψυχὰς καὶ τὰς κοινωνίας. Εἶναι αἱ μεγάλοι μορφαὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἐν μέσῳ τόσων περιπετειῶν καὶ κινδύνων καὶ θυσιῶν ὠδήγησαν τὸ σκάφος τῆς πίστεως πρὸς τὸν ἀσφαλῆ λιμένα. Προσέξατε τοὺς ὀσίους καὶ ὄλους ἐκείνους, ποῦ ἔκαμαν τὴν σάρκα των καὶ τὴν ζωὴν των θυσίαν λογικὴν καὶ εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ βοηθήσουν μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἀγνότητά των τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον οἱ γνωστοὶ καὶ μεγάλοι ἅγιοι, τοὺς ὁποίους ἐορτάζει σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας. Εἶναι καὶ ἄλλοι πολλοί, ἀμέτρητοι, ἀγνωστοί, ποῦ σὲ κάθε ἐποχὴν ἐδόξασαν τὸν Θεόν, ἐβάστασαν τὸν σταυρόν των, ἐξεπλήρωσαν τὸ καθήκον των. Ἀφανεῖς ἥρωες, ταπεινοὶ καὶ γνήσιοι στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς τοῦ χριστιανικοῦ ἔργου. Ἡ ἡρωϊκὴ μάνα, ποῦ ἐθυσιάσθη, διὰ νὰ ἀναθρέψῃ χριστιανικὰ τὰ παιδιὰ της. Ὁ χριστιανὸς πατέρας, ποῦ τίμια ἠγωνίσθη νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του καὶ νὰ δημιουργήσῃ σπίτι χριστιανικόν. Ὁ βιοπαλαιστὴς ἐργάτης, ὁ τεχνίτης, ὁ ἐπαγγελματίας, ποῦ εἰργάσθησαν μὲ τιμιότητα καὶ φόβον Θεοῦ. Ὁ ἀξιωματικὸς, ὁ διδάσκαλος, ὁ ἐπιστήμων, ποῦ ἔκαμαν τὴν θέσιν των καὶ τὸ ἀξίωμα των σκαλοπάτι ἀγιότητος, ἀγάπης, κοινωνικῆς προόδου. Ἡ ἀγνὴ κόρη, ποῦ κρατεῖ τὴν τιμὴν της ἡρωϊκὰ εἰς τὸν πόνον, εἰς τὴν στέρξιν, εἰς τὴν καταφρόνησιν, ἐνῶ ἡ ζωὴ τῆς χαμογελᾷ καὶ ὁ κόσμος μὲ τὴν ἀμαρτίαν του τόσα πολλὰ τῆς ὑπόσχεται. Εἶναι ὅλοι ἐκεῖνοι, ποῦ βαστάζουν τὸν σταυρόν των εἰς θλίψεις των, εἰς τὰς ἀσθενείας των, εἰς τοὺς κατατρεγμούς τοῦ κόσμου. Εἶναι ὅλοι, ὅσοι, μὲ ματωμένην τὴν καρδίαν, μὲ μάτια δακρυσμένα, ζητοῦν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ βαστάσουν τὸν σταυρόν των καὶ νὰ δοξάσουν τὸν Κύριον. Εἶναι ὅλοι οἱ ἀδικημένοι, οἱ καταπατημένοι ἀπὸ τὸ πέλμα ἰσχυρῶν, ἀδίκων, ἀμαρτωλῶν. Εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῶν εὐγενῶν ἀγῶνων, τῆς καρτερίας, τῆς ἀγιότητος. Ὅλους αὐτοὺς ἐορτάζει σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας.

Οἱ ἅγιοι δὲν εἶναι μόνον παλαιοί, ἀλλὰ καὶ νεώτεροι, ἀπὸ κάθε γωνίαν τῆς γῆς, ἀπὸ κάθε ἐπάγγελμα καὶ κάθε ἡλικίαν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ μικρὰ παιδιὰ ἀκόμη. Δὲν εἶναι μόνον ἀγράμματοι, ἀλλὰ καὶ σοφοί. Δὲν εἶναι μόνον ἀπλοῖκοι ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ἄρχοντες καὶ βασιλεῖς. "Οἱ αἱ τάξεις ἀντιπροσωπεύονται, ὅλοι αἱ κατηγορίαι τῶν ἀνθρώπων παρελαύνουν. Ὁ Κωνσταντῖνος βασιλεὺς, ὁ Χρυσόστομος νομικός, ὁ Γεώργιος ἀξιωματικός, ὁ Λουκάς, οἱ Ἀνάργυροι, ὁ Παντελεῆμων ἰατροί, ὁ Διονύσιος καὶ ὁ Ἰουστῖνος φιλόσοφοι. Εἰς τὴν στρατιὰν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν ἰδιαιτέρως θαυμάζομεν καὶ τιμῶμεν σήμερον, ἐορτὴν τῶν Ἁγίων Πάντων, ἀνήκουν ἀμέτρητα πλήθη, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἀφανῶν καὶ ἐνδόξων ἀνθρώπων.

Ἄδελφοί, ἡ κοινωμία μας, κατ' ἐξοχὴν σήμερον ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ μαχητὰς ἁγίους, στελέχη πιστά, ἐργάτας ἀφωσιωμένους, χριστιανοὺς μὲ πίστιν καὶ ἀρετὴν, διὰ νὰ φωτίσουν, νὰ ὀδηγήσουν καὶ νὰ ἐξαγιασούν τὴν ἀμαρτωλὴν κοινωμίαν. Ἀνάμεσα εἰς τὰ πολλὰ πλήθη τῶν ἀμαρτωλῶν, εἰς τὰς στρατιάς τῶν ἀσώτων, τῶν διεφθαρμένων, τῶν πονηρῶν, τῶν ὑλιστῶν, τῶν κακοποιῶν, ἄς ξεχωρίζη ἡ στρατιὰ τοῦ Χριστοῦ, τὸ ποιμνιον τῆς εὐσεβείας, ἡ παράταξις τῶν ἁγίων. Ὑπάρχουν τόσα στίφη ἀνοήτων ἐχθρῶν τῆς θρησκείας. Ἄς ἀναπηδήσῃ καὶ ὁ στρατὸς τῆς σωτηρίας, οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς πίστεως. Εἰς ὅλας τὰς τάξεις, εἰς κάθε τόπον, πρέπει νὰ παρουσιασθοῦν οἱ εὐσεβεῖς, ποὺ θὰ ταχθοῦν κάτω ἀπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Χριστοῦ, διὰ μίαν κοινωμίαν χριστιανικὴν, δι' ἓνα κόσμον συνετώτερον. Αὐτὸς εἶναι ὁ περισσότερον τιμημένος καὶ ἐνδοξος ἀγών.

"Ἄς προστεθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἁγίαν παράταξιν τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ὁσίων. Ἀρχηγὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος, βαστάζων τὸν σταυρὸν Αὐτοῦ, πρῶτος καλεῖ ὅλους, ὅσοι ζητοῦν τὴν δικαιοσύνην, τὴν εἰρήνην, τὴν σωτηρίαν των, καὶ τὴν χαρὰν τῆς αἰωνιότητος, νὰ τὸν μιμηθοῦν καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Εἶναι μεγάλη ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα. Καίρὸς ἀγῶνων καὶ θριάμβων. «Ἐχομεν τοσοῦτον νέφος μαρτύρων...»

"Ἄς προσβλέψωμεν μὲ ἐλπίδα εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς πίστεως ἡμῶν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν καὶ ἄς ἀγωνιζώμεθα ὡς καλοὶ στρατιῶται. Ἐκεῖνος ἐβεβαίωσεν ὅτι «τοὺς δοξάζοντάς με ἀντιδοξάσω».

"Ἄς ἐργασθῶμεν καὶ ἡμεῖς δι' ἐκείνην τὴν ἀληθῆ καὶ ἀθάνατον δόξαν τοῦ οὐρανοῦ.

ΔΙΑ ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Εἰς τὴν Β' Κυριακὴν Ματθαίου

(8 Ἰουλίου 1956)

«Οἱ δὲ εὐθὺς ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ».

(Ματθ. 4,22)

Σὰν νὰ ἦσαν στρατιῶτες πειθαρχικοί, συνηθισμένοι νὰ δέχονται καὶ νὰ ἐκτελοῦν τὰς διαταγὰς τῶν ἀνωτέρων των, οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι ἀλῆεις, οἱ ὅποιοι ἤκουσαν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀμέσως, προθύμως, ἀπροφασίστως, ἐγκαταλείπουν τὰ πάντα, διὰ νὰ Τὸν ἀκολουθήσουν. Ἀποχαιρετοῦν τὸν πατέρα, ἐγκαταλείπουν τὸ πλοῖον, διὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν πρόσκλησίν Του.

1. Διὰ νὰ ἐκτιμῆσθαι κανεὶς τὴν ἀξίαν τῆς προθυμίας αὐτῆς, ἀρκεῖ νὰ σκεφθῆ, ὅτι τοὺς ἀπηρθύνετο μία πρόσκλησις, ἐν πρώτοις, ἀπὸ ἑνὸς Πρόσωπον, τὸ ὅποιον δὲν ἐγνώριζαν τόσο πολὺ, ὥστε νὰ εἶναι φυσικός, καὶ ἐπόμενον νὰ κατανοήσουν τὴν ἀξίαν τῆς παρ' Αὐτοῦ προσκλήσεως. Βέβαια, κάποια πρώτη γνωριμία, μία πρώτη ἐπαφὴ εἶχε σημειωθῆ. Διότι προὔπηρξαν μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου· καὶ τοὺς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία μιᾶς γνωριμίας μετὰ τοῦ Κυρίου, ὅταν ὁ Ἰωάννης τὸν παρουσίασεν εἰς τὰ πλήθη, λέγων «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Μποροῦσαν λοιπὸν νὰ γνωρίζουν ποία ἦτο ἡ προσωπικότης τοῦ Κυρίου, ὁ Ὅποιος εἶχεν ὑποδειχθῆ ἀρμοδίως εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ὡς φέρων τὸ Μεσσιανὸν ἀξίωμα. Δύο ἐξ αὐτῶν μάλιστα τὸν ἠκολούθησαν τότε, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Ἰωάννης, καὶ κατόπιν ἔσπευσαν νὰ δώσουν καὶ εἰς τὸν Πέτρον τὴν εὐκαιρίαν τῆς γνωριμίας τοῦ Κυρίου.

Τὸ ὅτι τώρα, μὲ μίαν πρόσκλησιν πού τοὺς ἀπευθύνεται «δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλῆεις ἀνθρώπων», ἐκεῖνοι προθυμοποιοῦνται νὰ ἀφήσουν τὸν πατέρα καὶ τὸ ἐπάγγελμά των, διὰ νὰ Τὸν ἀκολουθήσουν, δείχνει μίαν ἀφοσίωσιν καὶ ὑπακοὴν παραδειγματικὴν. Ἀσφαλῶς ἡ πρώτη γνωριμία ἢ βραχυχρόνιος εἶχε μιλήσει στὴν καρδιά τους, καὶ τοὺς ἐβοήθησε νὰ καταλάβουν ποῖος ἦτο Ἐκεῖνος, ὁ Ὅποιος εὐρίσκετο ἤδη ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἐπειδὴ ἦσαν καλοπροαίρετοι καὶ ζηλωταί, σὰν νὰ ποθοῦσαν μίαν εὐκαιρίαν ἐγγυτέρας ἐπαφῆς μετὰ τοῦ Κυρίου, καὶ σὰν νὰ ἐπλαθάν ὕνερα· ἄχ, νὰ μπορούσαμε καὶ μεῖς νὰ βρεθοῦμε κοντὰ του! Καὶ ἔτσι δὲν καταλαμβάνονται ἐξ ἀπροόπτου, ὅταν ἀκούουν τὸ «δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλῆεις ἀνθρώπων».

2. Ἄλλὰ δὲν εὐρίσκονται ἀπλῶς προετοιμασμένοι· εὐρίσκονται καὶ διαθεσιμῆς διὰ μίαν ἀπόφασιν ἡρωικὴν καὶ γενναίαν. Τοὺς βλέπετε; ὅτι ἀγαπητὸν καὶ προσφιλὲς ἔχουν, τὸ ἐγκαταλείπουν· τὸν πατέρα, τὸ πλοῖον, τὸ ἐπάγγελμα, τὰ μέσα τὰ βιοποριστικά, ὅλα τὰ ἐγκαταλείπουν, διότι αἰσθάνονται ὅτι, ἐμπρὸς εἰς τὴν κλήσιν τοῦ Κυρίου, κάθε θυσία, ὅσονδήποτε γενναία καὶ ἂν εἶναι, ποτὲ δὲν εἶναι μεγάλη.

Καὶ εἶναι νὰ θαυμάζῃ κανεὶς τὴν προθυμίαν των, διότι καλοῦνται εἰς μίαν ἀποστολὴν χωρὶς νὰ ξεύρουν εἰς τί ἀκριβῶς καλοῦνται. Ἀφίνουν ἐν τούτοις τὴν «σιγουριά» τῶν κεφαλαίων τῶν ἀλιευτικῶν, καὶ βαδίζουν πρὸς

ένα ἄδηλον μέλλον, ἐμπιστευόμενοι εἰς Ἐκεῖνον, ὁ Ὅποιος τοὺς καλεῖ. Ἴδου ποῖοι εἶναι οἱ λόγοι, οἱ ὅποιοι θὰ πρέπη νὰ φρονηματίσουν καὶ ἡμᾶς, διὰ νὰ ὑπακούσωμεν πάντοτε εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς προθυμίας τῶν Μαθητῶν.

3. Μάλιστα, ἀγαπητοί. Ὁ Κύριος ἔτσι θέλει τοὺς ὁπαδοὺς του· χωρὶς ἐπιφυλάξεις, προθύμους, διατεθειμένους πρὸς πᾶσαν θυσίαν. Ἡμεῖς φέρομεν τὸ ὄνομα τὸ χριστιανικόν, πιστευόμεν εἰς Ἐκεῖνον· ἀλλ' ὅμως πολλές φορές κρατοῦμεν τὰς ἐπιφυλάξεις μας. Πρὸ παντὸς, ὅταν τίθεται ζήτημα θυσιῶν, ὅταν ἡ χριστιανικὴ ζωὴ θέτῃ κάποιους περιορισμοὺς, ὅταν ζητῆ κάποια ἀνωτερότητα ἢ ὅποια ἐπιβάλλει ἀπόστασιν ἀπὸ ὠρισμένες ἀθέμιτες ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς πού δελεάζουν, ἐμφανίζεται τότε πολλὴ ἀπροθυμία καὶ δὲν ἀνταποκρινόμεθα εὐκολα εἰς τὸ «δ ε ὕ τ ε ὀ π ῖ σ ω μ ο υ». Δὲν ἔχομεν καλλιεργήσει ἐπαρκῶς αὐτὸ τὸ φρόνημα, ὅτι, ὅπου ὁ Θεὸς καλεῖ, ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος ἔχει κάθε λόγον καὶ συμφέρον νὰ βαδίσῃ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Ποτὲ ἄς μὴ ἀφήσωμεν τὴν σκέψιν, ὅτι ἂν ἀκολουθήσωμεν τὸν Κύριον ἴσως μᾶς κοστίσῃ, ἴσως ζημιωθοῦμε. Οἱ Ἀπόστολοι πού τὸν ἠκολούθησαν, ποῖαν ζημίαν εἶχαν; Ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα, καὶ τὸν πατέρα τους ἀκόμη, διὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, ἀλλά, καθ' ὃν χρόνον τὰ ἐγκατέλειπαν αὐτά, τοὺς ἐδίδοντο εἰς ἀντάλλαγμα ἄλλα πολλαπλάσια καὶ ἀνεκτίμητα. Καὶ μέχρι σήμερα εἶναι οἱ θεοτίμητοι Ἀπόστολοι, οἱ στυλοὶ τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ ὅποιοι, ἐὰν δὲν εἶχαν ἀκολουθήσει τὸν Κύριον εἰς τὴν πρόσκλησίν Του, θὰ ἦσαν οἱ ἄσχημοι ψαράδες, τοὺς ὁποίους ὁ κόσμος θὰ εἶχε λησμονήσει ἀμέσως. Ἔτσι εἶναι, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί· ἡ πρόθυμος ἀνταπόκρισις εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου φέρει πάντοτε κέρδος θετικόν.

4. Ἄλλ' ὅταν ὁ ἄνθρωπος τὰ πάντα μετᾷ μὲ τὴν προοπτικὴν τῶν συμφερόντων καὶ τῶν ἀπολαύσεων τῆς ζωῆς, σπεύδει νὰ βγάλῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ μέλλον του δὲν θὰ εἶναι ἐξησφαλισμένο μὲ τὴν χριστιανικὴν τακτικὴν. Ἐδῶ ὅμως χρειάζεται πίστις εἰς τὸν Θεόν. Εἶναι χριστιανικὴ πίστεως ὁμολογούμενος. Διότι, διὰ νὰ πῆς στὸν ἄλλον, κάμε τὸν σταυρόν σου καὶ προχώρησε, πρέπει νὰ ὑπάρχη ὁ παράγων τῆς πίστεως εἰς τὴν ψυχὴν του. Ὅ,τι καὶ ἂν τοῦ λεχθῆ, ἂν δὲν ἔχη ἰσχυρὰν πίστιν τότε οὔτε αὐτὸς συγκινεῖται οὔτε καὶ ὁ ἄλλος ἱκανοποιεῖται ἀπὸ τὴν συμβουλευτικὴν προσπάθειαν του. Ἐνῶ, ὅταν στηρίζεται στὸν βραχίονα τοῦ Θεοῦ, τότε, πειθόμενος εἰς τὸ ρῆμα τοῦ Κυρίου καὶ ἀκολουθῶν τὸν ἠθικὸν κανόνα τοῦ Εὐαγγελίου εὐχαρίστως ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἠθικὰς ἐπιταγὰς, ὅπως π. χ. «δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς», «μὴ ψεύδεσθε εἰς ἄλλήλους» κ.ο.κ.

Ἄλλὰ εἴπομεν· ὅταν κανεὶς ξεκινᾷ μὲ τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως, μὲ τὴν ἀκλόνητον πίστιν εἰς τὸν Θεόν, ἔρχονται ὕστερα χειροπιαστὰ δεδομένα, διὰ νὰ δείξουν ποῖον μέγα κεφάλαιον εἶναι ἡ πίστις εἰς Ἐκεῖνον.

Οἱ Ἀπόστολοι, ὅταν ἠκολούθησαν τὸν Κύριον, τὸν ἠκολούθησαν μὲ ἐνθουσιασμόν. Ἄλλὰ μὴ νομίζετε ὅτι ἀπλὸς ἐνθουσιασμός ἦταν ἡ προθυμία των. Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ στιγμιαίου καὶ παροδικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, γρήγορα θὰ ἐξητμίζετο, καὶ δὲν θὰ ἔφθαναν εἰς τὸ σημεῖον πού ἔφθασαν, νὰ θυσιάσουν τὸν ἑαυτὸν τους καὶ νὰ διατρέξουν πόλεις καὶ χωρία, διὰ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον. Δὲν πρόκειται, λοιπόν, περὶ στιγμιαίου ἐνθουσιασμοῦ, τὸν ὅποιον ἔχουν ἴσως μερικοί, ὅταν παίρνουν ἀποφάσεις ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου ξεθυμαίνουν, κάμπτονται, παραλύουν, ὑποχωροῦν καὶ παύει ὁ ἐνθουσιασμός των. Ὁ ἐνθουσιασμός χρειάζεται καὶ εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν συνέχισιν τῆς χριστιανικῆς πορείας. Ὅχι ὅμως στιγμιαίος, ἀλλὰ μόνιμος καὶ σταθερός.

Καί ὁ ἐνθουσιασμός ἀναρριπίζεται καὶ ἀνανεοῦται, ὅταν ὑπάρχη πάλιν πίστις, καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος βλέπῃ μακρὰ καὶ προσβλέπῃ πρὸς τὸν στέφανον, ὁ ὁποῖος ἐπιφυλάσσεται εἰς κάθε ἓνα πού «γίνεται πιστὸς ἄχρι θανάτου».

Ταῦτα, ἀγαπητοί, ἀπλὰ διδάγματα ἐκ τῆς προθύμου ὑπακοῆς καὶ τῆς ἐτοιμότητος πού παρουσίασαν οἱ τέσσαρες ἄλιεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου. Ἄς εὐχηθῶμεν, νὰ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς μιμηταὶ των, σπριγμένοι εἰς τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως καὶ διαθέτοντες τὸν ἀπαραίτητον ἐνθουσιασμόν, διὰ νὰ βλέπωμεν πρὸς τὴν ψῆλάν καὶ νὰ μὴ μᾶς παρασύρουν μόνον τὰ ὕλικά πράγματα, ἀλλὰ νὰ προχωροῦμε πρὸς τὴν ζωὴν τὴν ἀνωτέραν, μὲ τὴν προοπτικὴν ἣ ὁποία ἐπηρεάζει ἐξυψωτικῶς τὸν ἄνθρωπον καὶ ὑπόσχεται «ὅ φθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη».

Εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Ἁγίων Πατέρων Τῆς Δ' Οἴκουμ. Συνόδου (15 Ἰουλίου 1956)

«Ὅς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων... ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν».
(Ματθ. 5, 19)

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν μας ὑπάρχει μία τάσις ἐκλεκτικότητος καὶ ἀβαρίας, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου. Πολλοὶ ἄνθρωποι, πολλοὶ χριστιανοὶ θέλουν νὰ δημιουργήσουν διακρίσεις μεταξὺ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, καὶ ἄλλας νὰ τὰς θεωρήσουν ὡς οὐσιώδεις καὶ ἄλλας ὡς δευτερευούσης σημασίας, τὰς ὁποίας, καὶ ἂν τὰς παραβαίῃ κανεῖς, δὲν εἶναι σπουδαῖον. Ἐναντίον τῆς νοοτροπίας αὐτῆς ὁ Κύριος διαμαρτύρεται καὶ λέγει: ὁποῖος θελήσῃ νὰ ἀφαιρέσῃ μίαν, ἔστω καὶ ἀπὸ τὰς οὕτω πως θεωρουμένους ὡς ἐλαχίστας ἐντολάς, θὰ ἀποκλεισθῇ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

1. Ἐν πρώτοις ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θὰ μπορέσῃ νὰ κάμῃ τὴν διάκρισιν καὶ νὰ διαχωρίσῃ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ εἰς μικράς καὶ μεγάλας, καὶ μὲ ποῖον κριτήριον, ὅταν Νομοθέτης εἶναι ὁ Θεός; Πῶς θὰ μπορέσῃ ὁ μικρὸς ἄνθρωπος νὰ παρεμβάλλῃ τὴν ἰδικήν του κρίσιν, διὰ νὰ κρίνῃ τοῦ Θεοῦ τὸν νόμον; Σκεφθῆκαμε ποτὲ τὸ μέγεθος τῆς αὐθαιρέσιος καὶ τῆς ἀνταρσίας, ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνῃ ὑπερνομοθέτης τοῦ ὑψίστου Νομοθέτου καὶ κριτῆς τοῦ Κριτοῦ; Εἶναι δὲ γνωστὸν, ὅτι ὅσοι ἐπιχειροῦν τοιαύτας διακρίσεις δὲν ἔχουν κριτήρια ἀντικειμενικά—διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν κριτήρια ἀντικειμενικά—ἀλλὰ ἔχουν κριτήρια ὑποκειμενικά. Ξεκινοῦν ἀπὸ προσωπικὰς πτώσεις καὶ ἀδυναμίας. Ὁ καθένας ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ἰδικήν του ἀχιλλεῖον πτέρναν, διὰ νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν πειράζει, δὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα σοβαρόν. Καὶ ἄλλοτε ὀχυροῦνται εἰς τὸ ὅτι ζοῦμε εἰς τὸν 20ὸν αἰῶνα καὶ δὲν πρέπει δῆθεν μέχρι κεραίας νὰ τηροῦμε αὐτὰ πού πρὸ τῶσαν αἰώνων ὁ Θεὸς λέγει—καὶ ἄς λέγῃ ὁ Κύριος ὅτι οὔτε ἓνα ἴωτα ἢ μία κεραία δὲν πρέπει νὰ ἀθετῆται. Ἄλλοτε ὀχυροῦνται ὀπισθεν τῶν ἀδυναμιῶν των, καὶ οὕτω καθεξῆς.

2. Ἄλλ' ὅταν πᾶσα ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ δὲν ἐμφανίζεται μὲ τὸ κύρος τὸ ἀπόλυτον καὶ κρατοῦμε ἡμεῖς τὸ δικαίωμα κάποιας ἐκλεκτικότητος, αὐτὲς οἱ ἐκλεκτικότες δημιουργοῦν μίαν ἠθικὴν χαλάρωσιν, τῆς ὁποίας

τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι πολὺ θλιβερό. Ἀκριβῶς δὲ τοιαύτη χαλάρωσις τῶν ἠθῶν παρατηρεῖται εἰς εὐρεῖαν κλίμακα μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν. Πρέπει δὲ νὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι, ἐὰν πολλὴ διαφθορὰ καὶ φαυλότης καὶ ἀνομία ὑπάρχη, τοῦτο δὲν ὀφείλεται μόνον στοὺς ἀνθρώπους τοὺς κακοὺς, οἱ ἐγκληματικῶς κακοὶ εἶναι μειονότης—ἀλλ' εἶναι συνένοχοι καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐλαστικότητων, οἱ ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ νομίζουν ὅτι εἶναι καλοὶ, ἐνῶ εἶναι ἐλαστικοὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Θεοῦ Νόμου. Διὰ τοῦτο ἡ σημερινὴ διαφώτισις τοῦ θέματος τούτου, προνοοῦσα διὰ τὸν στιγματισμὸν τῆς ἐν λόγῳ ἐκτροπῆς ὀφείλει νὰ διακηρύξῃ τὸ «στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου» πρὸς ὅσους με ἐλαφρὰν καὶ ἐπιπολαίαν κρίσιν ὑποβαθμίζουν τὴν σπουδαιότητα τῶν δῆθεν ἐλαχίστων καὶ λεπτομερειῶν ἠθικῶν ἐπιταγῶν.

3. Δὲν θὰ ἀσχοληθῶμεν με εἰδικὰς περιπτώσεις ὅπως π.χ. με τὴν ὑπερβαίνουσαν τὰ ὅρια τοῦ σεμνοῦ περιβολῆν, ἢ μᾶλλον γυμνότητα, τὴν δημιουργοῦσαν καὶ πειρασμοὺς καὶ κινδύνους ἠθικοὺς καὶ ἐκτροπὴν τῆς εὐπρεπείας καὶ εὐσχημοσύνης, ἀλλὰ θὰ ἐπιμεινῶμεν ἐπὶ τῆς γενικωτέρας περιπτώσεως, τῆς ἀθετήσεως δηλαδὴ πολλῶν ἠθικῶν ἐπιταγῶν, τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι νομίζουν ὅτι ἢμποροῦν νὰ τὰς παραβλέπουν. Καὶ θὰ ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ἐὰν ἀπὸ ἑνὸς οἰκοδόμημα ὁ κάθε ἕνας ἀρχίζῃ νὰ ἀφαιρῇ ἕνα λίθον (ποῦ δὲν εἶναι ἴσως ἀκρογωνιαίος, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς δευτερεύοντας ἔστω, ποῦ ἂν ἀφαιρεθῇ ἕνας δὲν ὑφίσταται κίνδυνος καταρρεύσεως τοῦ οἰκοδομήματος), ἢ ἀφαίρεισις πολλῶν, ἔστω καὶ δευτερευόντων λίθων δὲν θὰ δημιουργήσῃ τὴν κατάρρευσιν τοῦ οἰκοδομήματος; Μήπως, ἀγαπητοί, εἰς τὴν σωματικὴν μας ὑγείαν, μόνον οἱ μεγάλες ἀρρώστειαι δημιουργοῦν κίνδυνον διὰ τὴν ζωὴν; καὶ μπορεῖ νὰ ἀντιπαρέρχεται κανεὶς τὰς μικρὰς νοσογόνους αἰτίας ἢ τὰς ἀρχὰς κάποιας νόσου, αἱ ὁποῖαι, ἐὰν δὲν ἀντιμετωπισθοῦν ἐγκαίρως ἀφεύκτως θὰ δημιουργήσουν μίαν σοβαρὰν ἀσθένειαν ἢ μίαν κατάστασιν, ποῦ στερεῖ τὸν ἄνθρωπον τοῦ αἰσθήματος τῆς ὑγείας καὶ εὐεξίας; Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴμεθα προσεκτικοὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς. Ἐλέγχθη σοφώτατα ὅτι «καὶ γέλως ὁ δόντων καὶ βῆμα ποδὸς ἀναγγέλλει τὰ περὶ τοῦ ἀνθρώπου». Καὶ τὸ γέλιο καὶ τὸ βῆμα καὶ κάθε κίνησις προδίδουν τὸ τί ἔχομεν μέσα μας. Πολὺ περισσότερο «ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα». Καὶ σκέψεις ἀκόμη καὶ διαθέσεις κακῆς μαρτυροῦν ὅτι ἡ σχέσις μας πρὸς τὸν Θεὸν δὲν εἶναι ἐκείνη ποῦ πρέπει, ἀλλὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ προσέξωμεν. Διὰ νὰ εἶναι κανεὶς ἄξιος τοῦ ὀνόματος χριστιανός, θὰ ἀντιδρᾷ καὶ πρὸ τῆς παραμικρᾶς, πρὸ τῆς ἐλαχίστης ἠθικῆς ἀπειθαρχίας, καὶ ἐναντίον κάθε τάσεως κακῆς. Χριστιανικὴ προσωπικότης καλλιεργημένη αὐτὸ θὰ πῇ. Ὁ Χριστιανὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀνάξιον καλλιτέχνημα, τὸ ὁποῖον ὁ καλλιτέχνης στίς γενικὰς μόνον γραμμὰς ἐπρόσεξεν, ἐνῶ σὲ πολλὰ σημεῖα τὸ ἔχει ἀκαλαισθητὸν· ἀλλὰ ὀφείλει νὰ εἶναι καὶ καλλιτέχνης καὶ καλλιτέχνημα με ἀπαιτήσεις. Θὰ καλλιεργῇ τὸν ἑαυτόν του (ἐνῶ συγχρόνως θὰ καλλιεργῇ καὶ τοὺς ἄλλους) ἐπιμελῶς καὶ ἀρτίως ὑπὸ τὴν πνοὴν πάντοτε καὶ με τὴν χάριν τοῦ ἐν οὐρανοῖς μεγάλου Καλλιτέχου, ὁ Ὅποιος ἀκριβῶς «κατέλιπεν ἡμῖν ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ».

Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ἀγαπητοί, ἄς προσέχωμεν εἰς τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ ἠθικοῦ νόμου, φρονούντες πάντως, ὅτι «καὶ ἂν ποιήσωμεν πάντα τὰ διατεταγμένα, ἀχρεῖοι δοῦλοι ἐσμέν, ὅτι ὁ ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν».

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑΣ

ΤΟ Α΄ ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΓΟΡΤΥΝΟΣ—ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

Τὴν 13ην καὶ 14ην Ἀπριλίου συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας ἐν Μεγαλοπόλει τὸ πρῶτον τοπικὸν Ἱερατικὸν Συνέδριον. Ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὸ ἅπαντες οἱ ἱερεῖς τῆς ἐπαρχίας Μεγαλοπόλεως καὶ τινες ἐκ τῆς ἐπαρχίας Γορτυνίας. Τὴν ἑναρξιν τοῦ Συνεδρίου ἐκήρυξεν ὁ Σεβασμιώτατος ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ παρουσίᾳ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως. Τὸ Συνέδριον ἦτο διήμερον. Ἐτελέσθησαν ὑποδειγματικῶς

Οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὸ Α΄ Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως μετὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου αὐτῶν κ. Εὐσταθίου.

ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου τὴν μὲν Παρασκευὴν ἡ θεία Λειτουργία τῶν προηγιασμένων, τὸ δὲ Σάββατον ἡ τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ εἰσηγητῶν τὰ θέματα: «Ποῖος ὁ ἱερεὺς καὶ τί ἐπιδιώκει». «Ὁ ἱερεὺς ὡς κατηχητής» καὶ «Ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ». Ἐξητάσθησαν πολλὰ ζητήματα ἐκ τῶν ἀπασχολούντων τοὺς ἱερεῖς εἰς τὸ τελετουργικόν, ποιμαντορικὸν καὶ κατηχητικὸν αὐτῶν ἔργον. Ἐμελετήθησαν αἱ δυσκολαὶ τὰς ὁποίας συναντᾷ σήμερον ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἐνασχῆσει τοῦ λειτουργήματός του. Ἐδόθησαν αἱ δέουσαι ὁδηγαί. Ἐλύθησαν πολλαὶ ἀπορίαι. Ὁ

Σεβασμιώτατος, κάτοχος ὧν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ζήτημάτων καὶ τῆς ὁρθῆς τυπικῆς Διατάξεως τῆς Ἐκκλησίας, ἔδωσε τὴν ὁρθὴν καὶ ὁμοίομορφον γραμμὴν τῆς τελέσεως τῶν θ. Μυστηρίων Βαπτίσματος, Χρίσματος καὶ γάμου ὡς καὶ τῆς θείας Λειτουργίας.

Τὸ Συνέδριον ἔληξε τὴν μεσημβρίαν τοῦ Σαββάτου. Οἱ σύνεδροι ἱερεῖς ἐν σώματι μετέβησαν εἰς τὸ Ἡρῶν τῆς πόλεως, ἔνθα παρουσία τῶν ἀρχόντων, τῶν σχολείων καὶ πλήθους κόσμου ἐψάλη τρισάγιον καὶ ἀνεπέμφθη δέησις ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ὑπὲρ τῶν ἀρχιερατευσάντων, ἱερατευσάντων, καὶ διακονησάντων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, τῶν ὁσίως τὸν βίον τελευτησάντων μοναχῶν τῶν ἱερῶν Μονῶν τῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν πεσόντων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσιν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος. Τέλος κατετέθη στέφανος ἐκ μέρους τοῦ Συνεδρίου.

Ἀρίστας ἐντυπώσεις καὶ πλείστας ὠφελείας ἀπεκόμισαν πάντες οἱ σύνεδροι ἱερεῖς ἐκ τοῦ Συνεδρίου. Ἐζήτησαν δὲ παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου, εἰ δυνατόν, ἅπαξ τοῦ ἔτους νὰ συγκαληῖται τοιοῦτον ἱερατικὸν Συνέδριον. Ἐφυγαν διὰ τὰς ἐνορίας τῶν μὲ τὸ σύνθημα καὶ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐργασθοῦν ἀκόνας διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἡθικὴν ἐξύψωσιν τοῦ ποιμνίου των.

Ἀρχιμ. ΣΩΤΗΡΙΟΣ Δ. ΚΙΤΣΟΣ
Ἱεροκέρυξ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 54395]18-5-56 ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν καὶ Παιδείας, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 107]8-6-56, τεῦχος βον, Φ.Ε.Κ., στηριζομένης εἰς τὴν ἀπὸ 14-12-1956 ἀπόφασιν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ, καθωρίσθη ἐφεξῆς ἡ κράτησις ἐπὶ μὲν τῶν μισθῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡσφαλισμένων τοῦ ΤΑΚΕ εἰς 4 %, ἐπὶ δὲ τῶν συντάξεων τῶν συνταξιούχων τοῦ ΤΑΚΕ εἰς 3%, πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας.

Κατόπιν τούτου θὰ συνέλθῃ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ ΤΑΚΕ διὰ νὰ ἀποφασίσῃ τὴν τροποποίησιν τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως θεσπισθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀνοικτῆς ἱατρικῆς περιθάλψεως καὶ ἡ χορήγησις ἐφεξῆς ἐπιδόματος μητρότητος (τοκετοῦ), τὸ ποσὸν τοῦ ὁποίου θὰ καθορίζεται ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ.

Ἵπολογίζεται ὅτι τὰ ἀνωτέρω θὰ τελειωθῶσιν ἀπὸ πλευρᾶς διατυπώσεων καὶ θὰ τεθῶσιν εἰς ἐφαρμογὴν μέχρι τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου.

Οἴκοθεν νοεῖται ὅτι αἱ ἀνωτέρω παροχαὶ θὰ ἰσχύσουν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς των.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3753]22-6-56 ἐγγράφου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. πρὸς τὴν Νομισματικὴν Ἐπιτροπὴν ἐζητήθη κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου τῆς 19-5-56, ὅπως ἐξαίρεθοῦν οἱ ἡσφαλισμένοι τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τοῦ περιορισμοῦ καθ' ὃν αἱ παρεχόμενα ὑπὸ Ἀσφαλιστικῶν Ὁργανισμῶν

συντάξεις δεν δύνανται νά υπερβαίνουν τὸ 80% τοῦ μισθοῦ ἐνεργείας, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως τὸ Ταμεῖον τοῦτο χρηρηγῆ ἱκανοποιητικὰς συντάξεις.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ.Σ. τῆς 19ης Μαΐου 1956 ἀπενεμήθησαν αἱ κάτωθι συντάξεις:

1) Λόγφ γήρατος. Εἰς τοὺς αἰδεσιμωτάτους: α) Πρεσβύτερον Βησσαρίωνα Παπαθανασίου τοῦ Ἀθανασίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Πλατάνου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν, ἐκ δραχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1/12/1955. β) Πρεσβύτερον Κωνσταν. Συκιώτην τοῦ Ἰωάννου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Παλαίρου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλ/νίας, ἐκ δραχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1/3/1956. γ) Πρεσβύτερον Γεώργιον Κατσιγιάννην τοῦ Κων/νου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σπάθαρι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, ἐκ δραχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1/4/1956. δ) Πρεσβύτερον Ἀθανάσιον Παπακωνσταντίνου τοῦ Κων/νου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σκεπαστοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας ἐκ δραχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1/2/1956. ε) Πρεσβύτερον Γεώργιον Μυστακίδην τοῦ Κων/νου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀναλήψεως, Κατερίνης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κίτρους, ἐκ δραχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1/2/56. στ) Πρεσβύτερον Παπαδόπουλον Ἀναστάσιον τοῦ Κυριάκου, τέως ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Νικολάου (Στρατιωτ. Νοσοκομείου) τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἐκ δραχ. 547 μηνιαίως, ἀπὸ 1/4/1956.

2) Λόγφ ἀναπηρίας. Εἰς τὸν αἰδεσ. Κουτσομπίναν Δημήτριον τοῦ Ἀθανασίου, τέως ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰωαννίνων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, ἐκ δραχ. 523 μηνιαίως, ἀπὸ 1/5/1956.

Μετεβιβάσθησαν αἱ συντάξεις: α) τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 30/4/1956 συνταξιούχου Πρεσβυτέρου Γεωργίου Βαβυλουσάκη τοῦ Μιχαήλ, εἰς τὴν Πρεσβυτέραν αὐτοῦ Δέσποινα, ἀπὸ 1/5/1956, ἐκ δραχ. 437 μηνιαίως. β) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 23/3/1956 συνταξιούχου Πρεσβυτέρου Γεωργίου Χρονιάδου τὸν Ἰωάννου, εἰς τὴν Πρεσβυτέραν αὐτοῦ Κυριακὴν ἀπὸ 1/4/56, ἐκ δραχ. 411 μηνιαίως. γ) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 16/4/1956 συνταξιούχου Πρεσβυτέρου Ἀναστασίου Φραγκοπούλου τοῦ Δημητρίου, εἰς τὴν Πρεσβυτέραν αὐτοῦ Θεοδώραν, ἀπὸ 1ης Μαΐου 1956, ἐκ δραχμ. 411 μηνιαίως. δ) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 27/11/55 συνταξιούχου Πρεσβυτέρου Σπυριδωνοῦ τοῦ Νικολάου, εἰς τὴν Πρεσβυτέραν αὐτοῦ Γαρυφαλλιάν, ἀπὸ 1/12/1955 ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως. ε) Τῆς ἀποβιωσάσης τὴν 20/4/1956 συνταξιούχου Πρεσβυτέρας Τριανταφυλιᾶς Σπύρου τοῦ Γεωργίου, εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα τῆς Γραμματικῆν Γεωργ. Σπύρου, ἀπὸ 1/5/1956, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως.

Ἐχορηγήθησαν ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα: Εἰς τοὺς καταστάντας συνταξιούχους τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἰδεσιμωτάτους: α) Βησσαρίωνα Ἀθαν. Παπαθανασίου δρχ. 2960. β) Κωνσταντῖνον Ἰωάν. Συκιώτην δρχ. 2960. γ) Γεώργιον Κων/νον Κατσιγιάννην δρχ. 2960. δ) Ἀθανάσιον Κωνστ. Παπακωνσταντίνου δρχ. 2960. ε) Γεώργιον Κωνσταν. Μυστακίδην δρχ. 2960. στ) Ἀναστάσιον Κυριάκου Παπαδόπουλον δρχ. 3070. ζ) Δημήτριον Ἀθανασίου Κουτσομπίναν δρχ. 2050.

Ὡσαύτως κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ. Σ. τῆς 31-5-1956 ἀπενεμήθησαν αἱ κάτωθι συντάξεις.

1) Λόγφ γήρατος. Εἰς τοὺς αἰδεσιμωτάτους: α) Πρεσβύτερον Γεώργιον Νομικὸν τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σχοινοῦσης, Θήρας, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θήρας, ἐκ δρχ. 505 μηνιαίως, ἀπὸ 1-5-56 καὶ ἀπὸ 1-6-56 ἐκ δρχ. 533 μηνιαίως. β) Πρεσβύτερον Μάρκον

Παπακωνσταντίνου τοῦ Βασιλείου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Λευκοπηγῆς, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως, ἀπὸ 1-4-1954. γ) Πρεσβύτερον Χρήστον Γκανάτσιον τοῦ Ἀντωνίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Μεταξᾶ, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως ἀπὸ 1-4-1956. δ) Πρεσβύτερον Κωνσταντῖνον Ἀνθίπην τοῦ Ἀνθίμου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σκουλιαρῆ, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως ἀπὸ 1-4-1956. ε) Πρεσβύτερον Χρῖστον Παπαδόπουλον τοῦ Παναγιώτου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Μεσιανῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1-4-56. στ) Πρεσβύτερον Κοσμάν Παυλίδην τοῦ Βασιλείου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Πετρανᾶ, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως ἀπὸ 1-4-56. ζ) Πρεσβύτερον Χαράλαμπον Καλογερίδην τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀλωνακίων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1-4-56. η) Πρεσβύτερον Χρήστον Γκόγλιον τοῦ Ζήση, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σπήλαια, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καστορίας, ἐκ δρχ. 522 μηνιαίως, ἀπὸ 1-4-56. θ) Πρεσβύτερον Νικόλαον Παπαδημητρίου τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Νεοχωρίου, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας, ἐκ δρχ. 639 μηνιαίως, ἀπὸ 1-4-56. ι) Πρεσβύτερον Ἀνδρέαν Βαλλίδην τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἁγίου Ἰωάννου Θεσσαλονίκης, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1-4-56.

2) Λόγῳ ἀναπηρίας. Εἰς τοὺς: Πρεσβύτερον Γρηγόριον Γέννη τοῦ Νικολάου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀγ. Γεωργίου Μεταξουργείου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως, ἀπὸ 1-12-55. β) Πρεσβύτερον Ἀγγελον Ἀγγελικὸν τοῦ Λάμπρου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀγ. Κωνσταντίνου Καλαμών, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως, ἀπὸ 8-3-56.

3) Λόγῳ πολυετοῦς ὑπηρεσίας. Εἰς τοὺς: α) Πρεσβύτερον Σεραφεῖμ Χαρίτων τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἀγ. Ἐλευθερίου Πειραιῶς, τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 723 μηνιαίως, ἀπὸ 4-6-55. β) Πρεσβύτερον Γεώργιον Ἰακωβίδην τοῦ Παναγιώτου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Σερβίων, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης, ἐκ δρχ. 611 μηνιαίως ἀπὸ 1-3-56.

4) Λόγῳ προώρου θανάτου. Εἰς τὰς Κυρίας: α) Πρεσβυτέραν Ἀγγελικὴν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 4-3-56 πρεσβυτέρου Σπυρίδωνος Χαψῆ τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Κοροῦ, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λήμων, ἐκ δρχ. 460 μηνιαίως, ἀπὸ 5-3-56. β) Πρεσβυτέραν Σωτηρίαν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 27-10-55 πρεσβυτέρου Γεωργίου Κολοκυθᾶ τοῦ Παναγιώτου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ψαθοπύργου, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν καὶ ἄγαμον θυγατέρα αὐτῆς Μαρίαν, ἐκ δρχ. 401 μηνιαίως, ἀπὸ 1-11-1955. γ) Πρεσβυτέραν Ἄνναν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 10-12-1955 πρεσβυτέρου Ἀριστείδου Κακουλίδου τοῦ Στυλιανοῦ, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ὁσίας Ξένης Νικαίας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκ δρχ. 393 μηνιαίως, ἀπὸ 11-12-1955.

Μεταβιβάσθησαν αἱ συντάξεις: α) τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 25-2-56 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Ἰωάννου Τούρσκου τοῦ Νικολάου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Ἰουλίαν, ἀπὸ 1-3-1956, ἐκ δρχ. 343 μηνιαίως. β) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 12-3-56 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Χρήστου Χριστοδούλου τοῦ Βασιλείου εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Παρασκευὴν καὶ τὴν

ἄγαμον θυγατέρα της Σαλώμην, ἀπὸ 1-4-1956, ἐκ δραχ. 393 μηνιαίως.

Ἐχορηγήθησαν ἐφ' ἑξαεξ βοηθήματα: Εἰς τοὺς καταστάνας συνταξιούχους τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἰδεσιμωτάτους: α) Γεώργιον Ν. Νομικὸν δραχ. 2100. β) Μῆρκον Β. Παπακωνσταντίνου δραχ. 3070. γ) Χρῆσ. Α. Γκανάτσιον δραχ. 2.960. δ) Κωνσταν. Ἀνθ. Ἀνθίπτην δραχ. 2.960. ε) Χρῆσ. Π. Παπαδόπουλον δραχ. 2960. στ) Κοσμῶν Β. Παυλίδην δραχ. 2960. ζ) Χαράλ. Δ. Καλογερίδην δραχ. 2960. η) Χρῆσ. Ζήση Γκόγγιον δραχ. 2960. θ) Νικὸλ. Δ. Παπαδημητρίου δραχ. 2960. ι) Ἄνδρ. Δημ. Βαλλίδην δραχ. 2960. ια) Γρηγ. Νικολ. Γένην δραχ. 3060. ιβ) Ἀγγελ. Ἄνδρ. Ἀγγελικὸν δραχ. 3090. ιγ) Σερ. Γεωργ. Χαρίτων δραχ. 3.000. ιδ) Γεώργ. Παναγ. Ἰακωβίδην δραχ. 3090. ιε) Πρεσβ. Ἀγγελ. Σπυρ. Χαψῆ δραχ. 3090. ιστ) Πρεσβ. Σωτηρ. Γεωρ. Κολοκυθᾶ δραχ. 1770. ιζ) Πρεσβ. Ἄνναν Ἀριστ. Κακουλίδου δραχ. 1765.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδες. Ἰωάννην Παπαϊωάννου, Καλύβια Θάσου. Ἐπιταγὴ 230 δραχμῶν ἐλήφθη καὶ ζητούμενα βιβλία σὰς ἀποστέλλονται. Εἰς τὸ Τ. Α. Κ. Ε. φέρεσθε δι' ὀφείλτε δραχ. 568. Τριμῆ ζητούμενον βιβλίον εἶναι δραχ. 30. — **Αἶδες. Γεώργιον Νταλλῆν, Τροβᾶτον Εὐρυτανίας.** Ἄν καὶ παρῆλθε δίμηνον ἀπὸ τῆς λήψεως σχετικῆς ἐπιστολῆς σας, ἐπιταγὴ 100 δραχ. δὲν ἐλήφθη. Παρακαλοῦμεν μεριμνήσατε διὰ τὴν τύχην της. — **Αἶδες. Κωνστ. Παπαϊωάννου, Ἀμφιάλην Πειραιῶς.** Ζητηθέντα, μέσφ Κατηχητοῦ κ. Μπισινάκη, ἐνθύμια Κατηχητικῶν σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. Ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αἶδες. Ἀντών. Σταθακάρην, Πειραιᾶ.** Ζητηθέντα, μέσφ Κατηχητοῦ Νικολοπούλου, ἐνθύμια Κατηχητικῶν, σὰς ἐστάλησαν. Ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αἶδες. Σκουρτανιώτην, Ὁρωπὸν Ἀττικῆς.** Ζητηθέντα ἐνθύμια Κατωτέρων Κατηχητικῶν σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. Ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αἶδες. Δημήτρ. Μαμαλικόπουλον, Σταυρούπολιν Σάνθης.** Ἐπιταγὴ 75 δραχ. ἐλήφθη καὶ σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀποδείξις. Εὐχαριστοῦμεν. Ζητούμενον βιβλίον Δογματικῆς δὲν ὑπάρχει. Κατανομὴ ἀποστελλομένων φύλλον «Φωνῆς Κυρίου» ἐρρυνθμισθῆ κατ' ἐπιθυμίαν σας ἀπὸ 1-7-56. Τόμοι «Ἐφημερίου» ὑπάρχουν δύνασθε νὰ τοὺς προμηθευθῆτε. — **Αἶδες. Δημήτρ. Παπαχαρλάμπους, Ἅγιον Γεώργιον Τυμφρηστοῦ.** Δραχ. 20 ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀποδείξις. Εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδες. Ἐφημέριον Ἁγίας Βαρβάρας, Κομοτινῆ.** Ζητηθέντα, μέσφ Ἱεροῦ Μητροπόλεως, ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, πλὴν Εὐχολογίου μεγάλου, μὴ ὑπάρχοντος, σὰς ἐστάλησαν μέσφ ταύτης μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. Ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αἶδες. Ἐφημέριον Ἁγίων Ἀναργύρων, Λύσια Ἀττικῆς.** Ζητηθέντα, μέσφ Κατηχητοῦ Κατηχ. Σχολείων σας κ. Χρήστου Γκίκα, ἐνθύμια κλπ. Κατηχητικῶν σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. Ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αἶδες. Ἐφημέριον Ἁγίου Δημητρίου, Νέαν Ἐλβετίαν Ἀθηνῶν.** Ζητηθέντα ἐνθύμια Κατηχητικῶν σὰς ἐστάλησαν μετὰ σχετικοῦ χρεωστικοῦ. Ἀναμένομεν ἔμβασμά σας. — **Αἶδες. Νικόλαον Μπακιρτζῆν, Τριφύλλιον Ἐβρου.** Ὀφειλή σας διὰ τὴν «Φωνὴν Κυρίου» μέχρι τέλους Μαΐου ε. ἔ. ἀνέρχεται εἰς 52 δραχ. Ζητούμενον Μέγα Εὐχολόγιον δὲν ὑπάρχει. Τιμοκατάλογος σὰς ἐστάλη. — **Αἶδες. Ἄθαν. Παπαθωμᾶν, Σπάρτον Ἀμφιλοχίας.** Ἐπιταγὴ 41,50 δραχ. ἐλήφθη καὶ σὰς ἀποστέλλονται σχετικαὶ ἐξοφλητικαὶ ἀποδείξεις. Εὐχαριστοῦ-

μεν.— **Αἶδεο. Ἄθαν. Δίχρον**, Βερδεκοῦσαν Ἐλασσῶνος· Τόμοι «Ἐφημερίον» τιμῶνται ὡς ἑξῆς: 1952 δραχ. 12, 1953 δραχ. 15, 1954 καὶ 1955 ἀνὰ 20 δραχ. ἕκαστος, τὸ δὲ βιβλίον «52 ὄμιλια...» δραχ. 18. Ἀναμένομεν παραγγελίαν σας. — **Αἶδεο. Ἰωάν. Δεμερούτην**, Δένδρα Εὐβοίας· Δραχ. 22 ἐλήφθησαν καὶ σὰς ἀποστέλλεται σχετικὴ ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις. Εὐχαριστοῦμεν.— **Αἶδεο. Μιχαὴλ Δασκαλάκην**, Σίββαν Ἡρακλείου· Ὁφειλὴ σας εἰς Ἀποστ. Διακονίαν ἀνέρχεται εἰς 89,60 δραχ. διὰ τὰ «Χαρ. Παιδιά» καὶ 16 δραχ. δι' ἀποστολὴν βιβλίου. Ἀναμένομεν ἔμβασμά σας, ἵνα σὰς ἀποστείλωμεν ἐξόφλησιν. Ἀποστολὴ περιοδικοῦ ἀναστέλλεται διὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας, κατὰ τὴν ἐπιστολὴν σας. — **Ἰερὰν Μητροπόλιν Αἰτωλοκαρναίας**· ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 851]24-5-56 ἔγγραφον ὑμῶν καὶ ἐπεφράσαμεν τὴν δέουσαν μεταβολὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ αἵδοσιμ. Κωνστ. Κακαβούλα. Εὐχαριστοῦμεν. — **Αἶδεο. Κων)τίνον Χαλβατζάκην**, Καβάλαν· ἐνεγράφητε εἰς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος». Εἰς τὰς ἀποσταλείσας μέχρι σήμερον ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας καταστάσεις μεταβολῶν ἱερέων δὲν περιλαμβάνεται τὸ ὄνομά σας, δυστυχῶς δέ, δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἐνημερώσεως τοῦ συνδρομητολῶν τοῦ περιοδικοῦ.— **Αἶδεο. Γ. Τσίγγον**, Σύμην Λαοδικανήσου· ἐλάβομεν τὴν ἐξ 85 δραχμῶν ἐπιταγὴν σας καὶ σὰς ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς τοὺς ζητηθέντας τόμους τῆς «Ἐκκλησίας» καὶ τοῦ «Ἐφημερίου». Σὰς ἐχρεώσαμεν τὰ ἐξ 22 δραχ. ἕξοδα ταχυδρομῆσεως· παρακαλοῦμεν διὰ τὴν ἔγκαιρον ἀποστολὴν των.

Παρακαλοῦμεν τὰ Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα διὰ τακτικὴν ἐπιστροφὴν τῶν Καταστάσεων Μεταβολῶν. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος ἐνημερώσεως τοῦ περιοδικοῦ.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θ., Πνεύματι περιπατεῖτε. — **Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου**, δ. Θ., Ὁ ψυχολογικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἱερέως. — **Φώτου Γιοφύλλη**, Ὁ ὑποδειγματικὸς ἱερεὺς (Μία παλαιὰ ἔρευνα). — **† Μητροπολίτου πρώην Νευροκοπίου Γεωργίου**, Ὁ χειροσπασμός. — **† Ἐπισκόπου Νύσσης Γερμανοῦ**, Πρέπει νὰ νηστεύουν οἱ Χριστιανοί. — **Ἀρχιμ. Τιμοθέου Παπουτσάκη**, Ὁ Στρατὸς τῆς δόξης. — **Ἀρχιμ. Νικοδήμου Βαλληνδρά**, Κηρύγματα εἰς τὰς Κυριακὰς τοῦ Δεκαπενθημέρου. — **Ἀρχιμ. Σωτηρίου Κίτσου**, Τὸ Ἀ' Ἰσραϊτικὸν Συνέδριον τῆς Μητροπόλεως Γόρτινος καὶ Μεγαλοπόλεως. — **Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.** — Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου» νὰ ἀπευθύνονται μὲ ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» δι' ὅ,τι τοὺς ἀπασχολεῖ καὶ τοὺς ἐνδιαφέρει. Θὰ εὐρουν κατανόησιν καὶ ἐξυπηρέτησιν.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
 Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθήναι. Τηλ. 27-689.

Ἐπιτελεσθέντες : **Τ. Ρούτσης**, **Κουκουλάρη 9**, **Ν. Χαλκηδόν.**